

$$m_2 = R_2 - \overline{EO_2} \quad , \quad \Delta ECO_2 : \text{Cos}(\theta) = \frac{\overline{EO_2}}{R_2} \Rightarrow \overline{EO_2} = R_2 \times \text{Cos}(\theta)$$

$$\Rightarrow m_2 = R_2 - R_2 \times \text{Cos}(\theta) \Rightarrow m_2 = R_2(1 - \text{Cos}(\theta)) \quad ((2))$$

$$\xrightarrow{((1))+((2))} P = m_1 + m_2 = R_1(1 - \text{Cos}(\theta)) + R_2(1 - \text{Cos}(\theta)) \Rightarrow P = (R_1 + R_2)(1 - \text{Cos}(\theta))$$

$$\overline{I_1 I_2} = T_1 + T_2 = R_1 \times \text{Tan}\left(\frac{\theta}{2}\right) + R_2 \times \text{Tan}\left(\frac{\theta}{2}\right) = (R_1 + R_2) \times \text{Tan}\left(\frac{\theta}{2}\right)$$

$$\overline{AB} = C_1 + C_2 = 2 \times R_1 \times \text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right) + 2R_2 \times \text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right) \Rightarrow \overline{AB} = 2 \times \text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right)(R_1 + R_2) \Rightarrow$$

$$\text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right) = \frac{\overline{AB}}{2(R_1 + R_2)} \quad , \quad \text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right) = \frac{P}{\overline{AB}} \Rightarrow \frac{\overline{AB}}{2(R_1 + R_2)} = \frac{P}{\overline{AB}} \Rightarrow \overline{AB}^2 = 2 \times (R_1 + R_2) \times P \Rightarrow$$

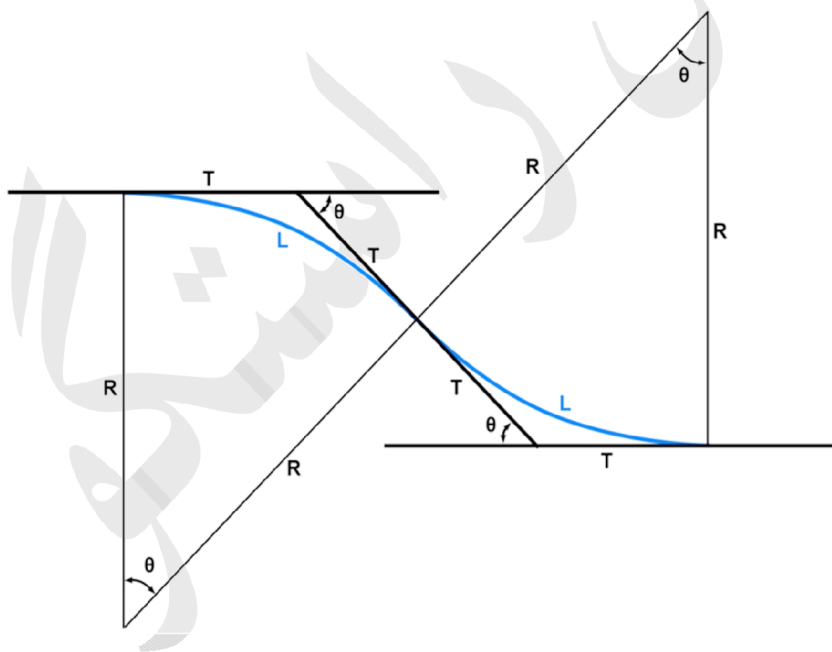
$$\overline{AB} = \sqrt{2(R_1 + R_2)P} \Rightarrow \overline{AB}^2 = 2(R_1 + R_2)(R_1 + R_2)(1 - \text{Cos}(\theta)) \Rightarrow \overline{AB}^2 = 2(R_1 + R_2)^2(1 - \text{Cos}(\theta))$$

$$\Rightarrow \overline{AB} = (R_1 + R_2) \times \sqrt{2 \times (1 - \text{Cos}(\theta))}$$

حالت خاص دو قوس مرکب معکوس $R_1 = R_2, \theta_1 = \theta_2$

در این حالت علاوه بر موازی بودن طول تانژانت ورودی و خروجی کلیه پارامترهای دو قوس نیز با هم برابر خواهند بود از این حالت بیشتر در راه آهن برای انتقال قطار از یک خط ریل به خط ریل دیگر استفاده می‌شود.

مانند شکل

در این حالت رابطه‌ها همان رابطه حالت برابر θ_1, θ_2 خواهد بود با این تفاوت که جای مقادیر R_1, R_2 مقدار R جایگزین می‌شود پس داریم.

$$d = 2 \times R \times \text{Sin}(\theta) \quad , \quad P = 2 \times R \times (1 - \text{Cos}(\theta)) \quad , \quad \overline{I_1 I_2} = 2 \times T = 2 \times R \times \text{Tan}\left(\frac{\theta}{2}\right)$$

$$\overline{AB} = 2 \times C = 4 \times R \times \text{Sin}\left(\frac{\theta}{2}\right) = 2 \times \sqrt{RP} \quad , \quad d = C \times \text{Cos}\left(\frac{\theta}{2}\right) = 2 \times \sqrt{R \times P} \times \text{Cos}\left(\frac{\theta}{2}\right)$$

$$\Rightarrow d = 2 \times \sqrt{P \left(R - \frac{P}{4}\right)} \quad , \quad \overline{AB} = 2 \times \sqrt{RP} \Rightarrow R = \frac{\overline{AB}^2}{4P} \quad , \quad \overline{AB} = 2 \times R \times \sqrt{2(1 - \text{Cos}(\theta))}$$

مثال: فاصله دو خط موازی راه آهن برابر 30^m می باشد جهت جا بجایی قطار از یک ریل به ریل موازی آن می خواهیم از یک قوس دایره مرکب معکوس استفاده کنیم با شعاع R و طول وتر کل $AB=100^m$ می باشد پارامترهای مختلف این قوس را محاسبه کنید.

مسئله عملی:

جهت اتصال دو مسیر با زاویه انحراف کوچک از قوس مرکب معکوس با مشخصات زیر استفاده شده است. مطلوب است جدول پیاده سازی آن، به یک روش دلخواه جهت اجرا (10^m به 10^m میخ کوبی).

$$KM_1 = 1+536.11 \quad \Delta_1 = 55^{\circ}18'30'' \quad \Delta_2 = 70^{\circ}13'15'' \quad R_1 = 70^m \quad R_2 = 80^m$$

فصل ۴

(د) قوس سر پانتین^۱

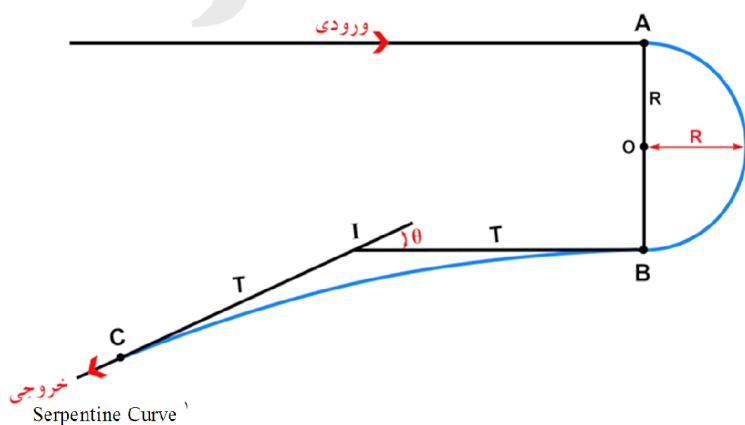
قوس سرپانتین به قوس سنجاق قفلی یا قوس لماسه یا قوس نعلی شکل نیز معروف است این نوع قوس‌ها بیشتر در مناطق کوهستانی و در گردنه‌ها و یا قسمت‌هایی از منطقه که دارای شیب بیش از حد مجاز می‌باشند برای کم کردن هزینه و پایین آوردن حجم عملیات خاکبرداری و خاکریزی مورد استفاده قرار می‌گیرند. از قوس‌های سرپانتین در تغییر دو شیب یا دو اختلاف سطح نسبتاً زیاد استفاده می‌شود نمونه‌هایی از این نوع قوس را می‌توان در جاده‌های کوهستانی کشور به خصوص جاده چالوس و جاده هراز مشاهده نمود.

نوع قوس سرپانتین در رابطه با عوارض طبیعی زمین، مشخصات راه و حجم عملیات خاکی انتخاب می‌شود. در کل به سه نوع تقسیم بندی می‌شود.

(۱) قوس سرپانتین نوع اول:

این قوس از یک نیم دایره کامل و یک قوس دایره‌ای تشکیل شده.

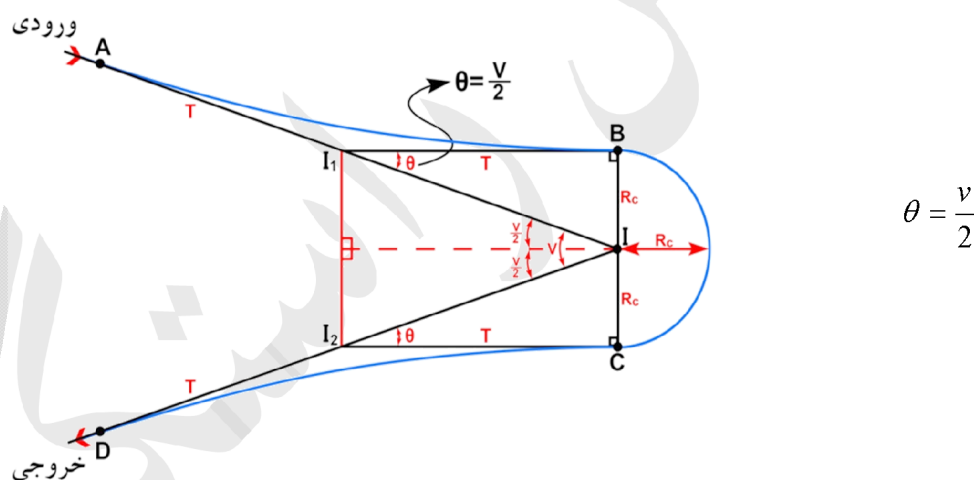
نحوه پیاده سازی:

پس از انتخاب محل اول قوس و پیاده کردن آن یعنی نقطه A از نقطه A عمودی بر مسیر ورودی به اندازه $2R$ اخراج می‌کنیم. نقطه B بدست می‌آید، کافی است وسط آن را بیابیم نقطه O_1 پیاده و میخ کوبی می‌شود. این نیم دایره را می‌توانیم با دستورها و روشهایی که برای قوس دایره‌ای می‌دانیم پیاده کنیم. ساده‌ترین روش پیاده کردن از نقطه مرکز نیم دایره کامل (O_1) است. برای قوس دوم معلوماتی که به ما می‌دهند T و θ است و با داشتن این دو پارامتر می‌توان سایر عوامل مهم قوس را محاسبه نمود و جدولی تنظیم نمود که از نقطه B با صفر کردن به I و به نقطه C پایان می‌پذیرد. (طول مماس قوس دوم (T) بر امتداد $\overline{AB}$ عمود می‌باشد)

۲) قوس سرپانتین نوع دوم:

این نوع قوس سرپانتین تشکیل شده است از یک قوس دایره‌ای ساده در ابتدا و یک قوس نیم دایره کامل و در پایین نیز یک قوس دایره‌ای ساده، همانند شکل:

در این نوع قوس سرپانتین دو قوس اول و آخر، از این نوع قوس دایره‌ای ساده و قرینه بوده یعنی دارای مشخصات برابر می‌باشد مقدار θ در این دو قوس $\frac{v}{2}$ می‌باشد و آنچه مجهول است مقدار T می‌باشد که از رابطه زیر بدست می‌آید.

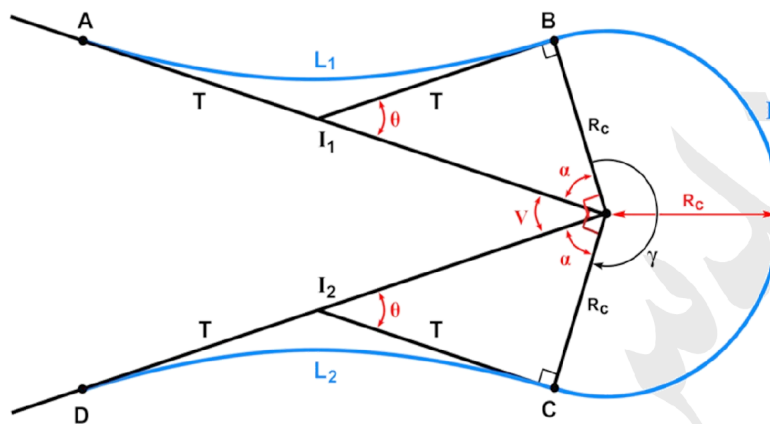
$$\theta = \frac{v}{2}, \quad T = R \times \tan\left(\frac{\theta}{2}\right) = R \times \tan\left(\frac{v}{4}\right), \quad \sin(\theta) = \frac{R_c}{I_1 I} \Rightarrow \overline{I_1 I} = \frac{R_c}{\sin\left(\frac{v}{2}\right)}$$

مسئله عملی:

می‌خواهیم قوس سرپانتین از نوع دوم را پیاده کنیم چنانچه زاویه داخلی رأس $V=60^\circ$ و شعاع نیم دایره $R_c=30^m$ و کیلومتر از رأس $km=2+350^m$ باشد و تمامی قوس‌ها را بخواهیم 7^m به 7^m پیاده کنیم. مطلوب است جدول پیاده سازی این قوس.

۳) قوس سرپانتین نوع سوم:

این نوع قوس سرپانتین تشکیل شده از یک قوس دایره‌ای ساده در ابتدا و یک کمان بزرگتر از نیم دایره ساده در وسط و یک قوس دایره‌ای ساده مشابه با قوس اول، در پایان

$$\alpha = 90 - v$$

$$\theta = v$$

$$L = R \times \gamma \times \frac{\pi}{180}$$

$$\sin(\theta) = \frac{R_c}{I_1 I} \Rightarrow$$

$$\overline{I_1 I} = \overline{I_2 I} = \frac{R_c}{\sin(\theta)} = \frac{R_c}{\sin(v)}$$

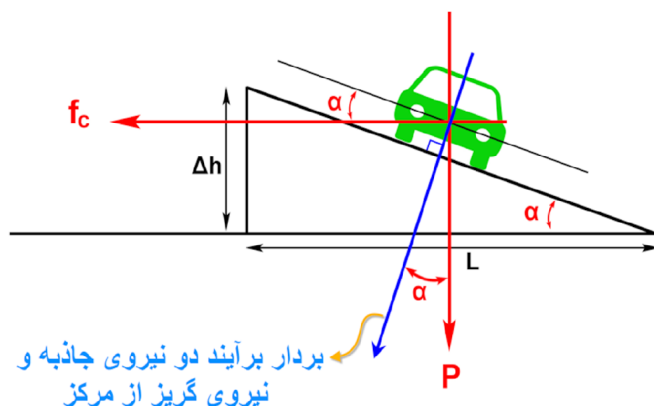
$$T = R \times \tan\left(\frac{v}{2}\right)$$

بالا آمدگی کنار قوس یا Dever یا بر بلندی یا super elevation

هنگامی که وسیله نقلیه از قسمت مستقیم مسیر وارد قسمت قوس دایره‌ای مسیر می‌شود به علت تغییر انحنا از صفر به $\frac{1}{R}$ نیروی گریز از مرکز^۱ ایجاد می‌شود. چنانچه سرعت وسیله نقلیه بالا باشد نیروی گریز از مرکز بر نیروی جاذبه^۲ غلبه کرده و باعث واژگون شدن وسیله نقلیه می‌شود. (جاده می‌پیچید ما نمی‌پیچیم)

برای اجتناب از این امر، در قسمت‌های قوس مسیر به منظور خنثی کردن نیروی گریز از مرکز، لبه خارجی قوس‌ها را بلندتر از لبه داخلی قوس طراحی می‌کنند. در واقع شیب عرضی را در قوس یک طرفه می‌کنند و شیب به سمت مرکز قوس می‌باشد.

شکل و فرمول‌های زیر نحوه اجرا و محاسبه مقدار بر بلندی (dever) را نشان می‌دهد.

بردار برآیند دو نیروی جاذبه و نیروی گریز از مرکز

$$p = m \times g \Rightarrow m = \frac{P}{g}$$

$$fc = \frac{m \times v^2}{R} = \frac{P_{kg} \times v_{\frac{m}{s}}^2}{g_{\frac{m}{s^2}} \times R_m}$$

$$e = \tan(\alpha) = \frac{\Delta h}{l} = \frac{fc}{p} = \frac{\frac{m \times v^2}{R}}{m \times g} = \frac{v^2}{R \times g}$$

$$v_{\frac{m}{s}} \xrightarrow{\div 3.6} v_{\frac{km}{h}} \Rightarrow e = \frac{v^2}{R \times g} = \frac{v_{\frac{km}{h}}^2}{\left(\frac{3600}{1000}\right)^2 \times 9.81 \times R} = \frac{v^2}{127.14 \times R}$$

Δh : میزان بالا آمدگی
 P : وزن وسیله
 m : جرم وسیله
 v : سرعت وسیله
 fc : نیروی گریز از مرکز
 α : زاویه شیب عرض
 g : شتاب ثقل ($9.81 \frac{m}{s^2}$)
 e : بر بلندی (دور)

مقدار e که از فرمول بالا بدست می آید بدون در نظر گرفتن اصطحکاک می باشد حال با اعمال مقدار اصطحاک داریم:

$$e = \frac{v^2}{127.14 \times R} - f \approx \frac{v^2}{127 \times R} - f$$

$$\Delta h = L \times \left(\frac{v^2}{127.14 \times R} - f \right)$$

f : مقدار ضریب اصطحکاک

L : عرض مسیر

مثال: اگر مقدار ضریب اصطحکاک برای سرعت $80 \frac{km}{h}$ برابر 0.14 می باشد مطلوب است مقدار بر بلندی قوسی به شعاع 150 متر.

$$e\% = \left(\frac{80^2}{127.14 \times R} - 0.14 \right) \times 100 = 19.5\%$$

* از سرعت طرح نیز برای محاسبه مقدار حداقل و حداکثر بر بلندی و حداقل شعاع قوس استفاده می شود.

$$R_{\min} = \frac{v^2}{127(e_{\max} + f_{\max})}$$

مثال: چنانچه سرعت طرح $70 \frac{km}{h}$ و شعاع قوس 200^m باشد و ضریب اصطحاک 0.14 و عرض میسر 7.30^m باشد مطلوب است محاسبه میزان بالا آمدگی لبه خارجی قوس.

جدول میزان ضریب اصطحاک برای سرعت‌های مختلف

130	120	110	100	90	80	70	60	50	40	$V_{\text{km/h}}$ سرعت طرح
0.09	0.10	0.10	0.11	0.12	0.13	0.14	0.16	0.20	0.25	ضریب اصطحاک f

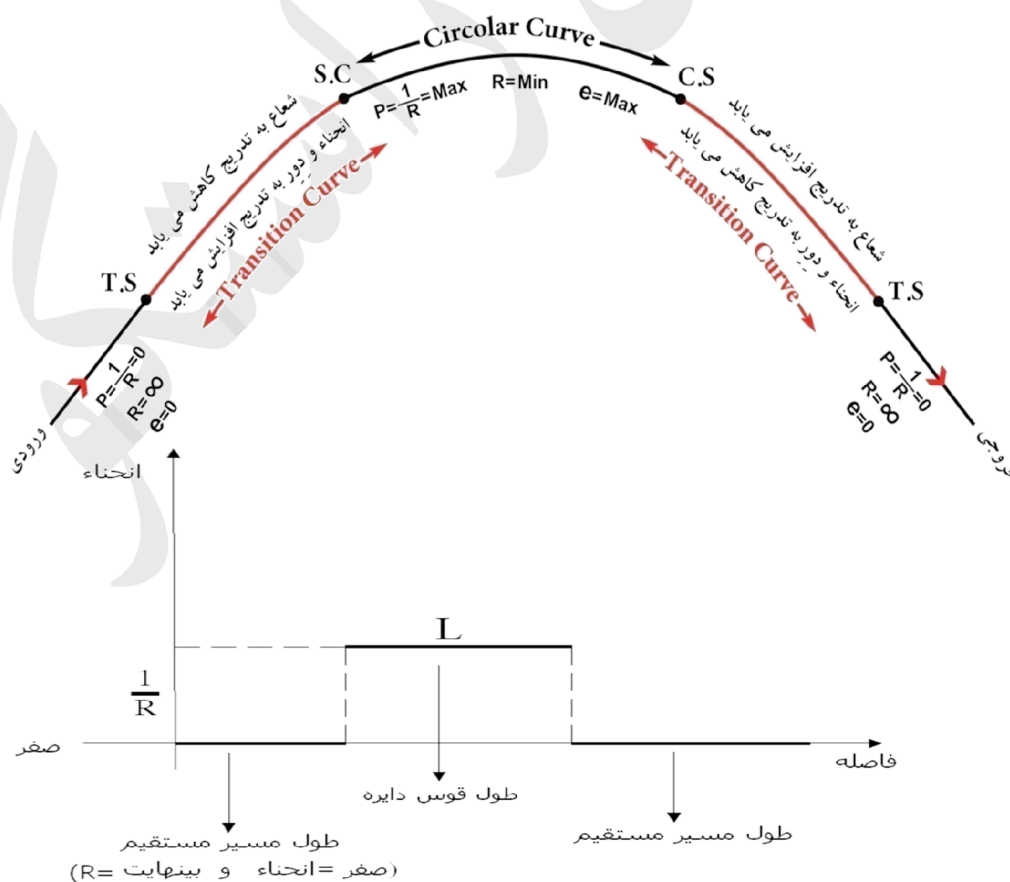
انحناء قوس: به مقدار معکوس شعاع $(\rho = \frac{1}{R})$ مقدار انحناء گفته می‌شود انحناء در مسیر مستقیم برابر صفر می‌باشد $(\rho = \frac{1}{\infty} = 0)$ و مقدار انحناء در قوس برابر $\rho = \frac{1}{R}$ خواهد بود.

از رابطه بر بلندی $(e = \frac{v^2}{R \times g} - f)$ می‌توان دریافت که مقدار بر بلندی با شعاع I رابطه معکوس و با انحناء (ρ) رابطه مستقیم دارد یعنی هر چه انحناء بیشتر باشد بر بلندی بیشتر و هر چه انحناء کمتر باشد بر بلندی نیز کمتر خواهد بود. و هر چه شعاع کمتر باشد بر بلندی بیشتر و هر چه شعاع بزرگتر باشد بر بلندی نیز کمتر خواهد بود.

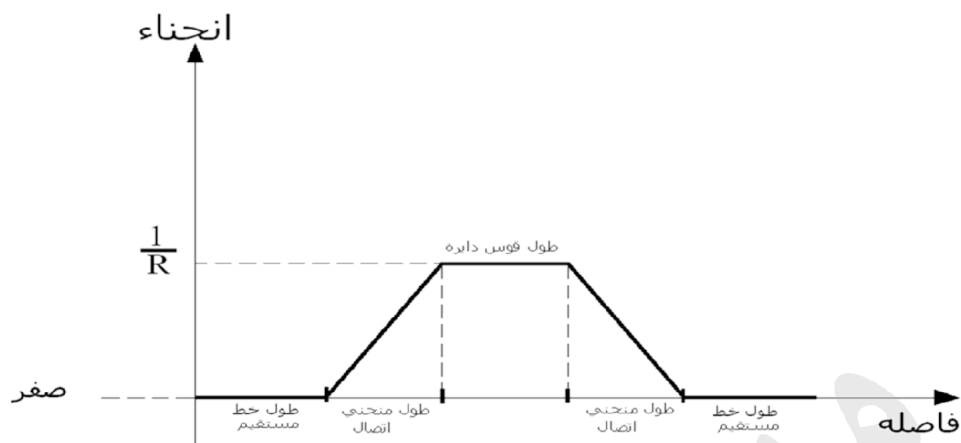
ه) قوس‌های اتصال:

با توجه به مطالبی که در مورد دور گفته شد در می‌یابیم که برای غلبه بر نیروی گریز از مرکز مقدار دور در قوس دایره‌ای باید از همان ابتدای مسیر اعمال شود. که این باعث ایجاد مشکل در ابتدا و انتهای قوس خواهد شد (حالت پله مانند ایجاد می‌شود) و دومین مشکلی که در استفاده از قوس دایره‌ای ساده با آن سر و کار داریم این است که ناگهان راننده از شعاع بی نهایت (مسیر مستقیم) به یک شعاع ثابت و کم R روبرو می‌شود و باید به سرعت عکس‌العمل نشان دهد. یعنی سرعت خود را متناسب با شعاع قوس کاهش داده تا بتواند در قوس باقی بماند.

برای حل این مشکلات و متصل کردن قسمت مستقیم مسیر به قسمت قوس دایره‌ای از قوس‌هایی استفاده می‌کنیم به نام قوس‌های اتصال که در این نوع قوس‌ها شعاع به تدریج از بی نهایت کاهش می‌یابد تا در ابتدای قوس دایره‌ای ساده به مقدار R برسد. پس با توجه به اینکه شعاع بتدریج کاهش می‌یابد راننده نمی‌خواهد به یک دفعه عکس‌العمل نشان دهد و سرعت خود را بکاهد و بتدریج این کار را انجام می‌دهد و همچنین میزان بر بلندی نیز به تدریج افزایش می‌یابد تا به مقدار حداکثر خود در ابتدای قوس دایره‌ای ساده برسد.

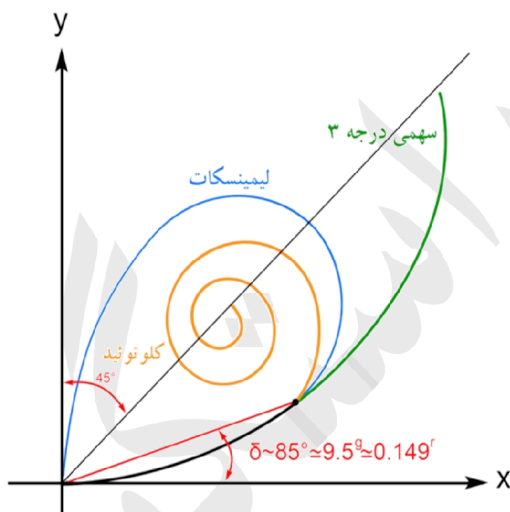

انواع قوس‌های اتصال عبارتند از:

- (۱) کلوئوئید
- (۲) سهمی درجه سه
- (۳) لیمینسکات
- (۴) مالوئید
- (۵) حلزونی بالارونده

همان طور که در شکل نیز مشخص است افزایش طول منحنی نسبت عکس با شعاع دارد. و تنها در مورد سهمی درجه سه به این گونه نیست.

و این سه نوع منحنی تا زاویه 8.5 تقریباً بر هم منطبق هستند. معمولاً از منحنی لیمینسکات برای حالتی که قوس دایره‌ای میانی نداشته باشیم یا به عبارتی قوس اتصال سراسری باشد (تقاطع‌های غیر هم سطح) استفاده می‌کنیم.

قوس کلوئوئید:

اولین بار آلمانی‌ها از کلوئوئید قبل از جنگ بین‌المللی دوم در بزرگ راه‌ها و راه آهن استفاده کردند. این قوس یکی از قوس‌های تدریجی متداول و خوب می‌باشد و سهمی درجه سه نیز تا زاویه 8.5 بهترین برازش را بر این قوس دارد از مزایای کلوئوئید می‌توان به موارد زیر اشاره نمود.

- (۱) در این قوس شعاع انحناء قوس به طور منظمی متناسب با طول قوس تغییر می‌کند.
- (۲) در کوهستان‌ها و تپه ماهور، کلوئوئید بهتر از طبیعت زمین پیروی می‌کند و این امر موجب پایین آمدن حجم عملیات خاکی می‌گردد.
- (۳) این نوع قوس دور زدن وسیله نقلیه را آسان می‌سازد و به زیبایی هندسی مسیر و تغییر شیب عرضی و کاهش عرض اضافی در قوس کمک می‌کند.

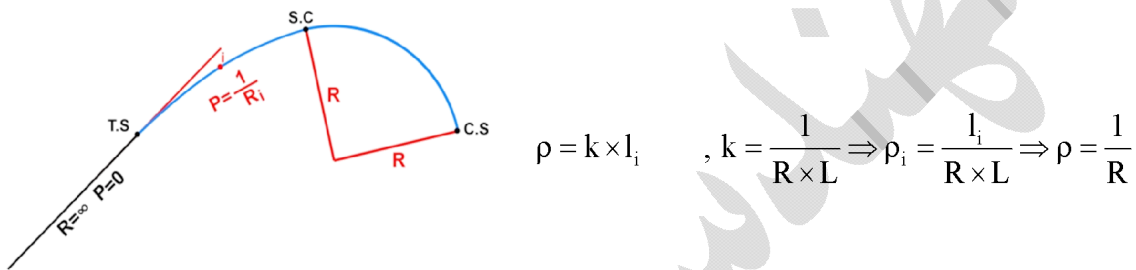
۴) در کلوتوئید راننده مجبور نیست مرتباً سرعت خود را کم و زیاد کند.

۵) در این قوس می‌توان مقدار حداقل تا حد اکثر دور را اعمال کرد.

۶) این نوع قوس ایمنی و سلامت راننده و سرنشینان را تضمین می‌کند.

۷) بکار بردن قوس اتصال سبب می‌گردد که از وجود شکستگی در نقطه شروع و خاتمه قوس دایره‌ای ساده اجتناب شود و در نتیجه راه ظاهری زیباتر خواهد داشت.

مهم‌ترین خاصیت این نوع منحنی (کلوتوئید) افزایش تدریجی انحناء از صفر (در محل تماس با خط مستقیم) تا $\frac{1}{R}$ (در محل تماس با قوس دایره‌ای) و همچنین در هر نقطه روی منحنی اتصال مقدار انحناء (ρ) با طول کمان آن نقطه نسبت به محل تماس با خط مستقیم متناسب است.

نکته: در این منحنی میزان تغییرات انحناء به تغییرات طول مقداری ثابت است.

$$\frac{1}{R_i} = \frac{1}{R} = \frac{1}{A^2} \Rightarrow R \times L = A^2 \Rightarrow A = \sqrt{R \times L}$$

R_i : شعاع قوس اتصال در نقطه i

L_i : طول قوس اتصال از ابتدا تا نقطه i

ρ_i : میزان انحناء قوس اتصال در نقطه i

K : ضریبی ثابت

A : پارامتر منحنی اتصال (پارامتر کلوتوئید)

ز) قوس‌های ترکیبی (پیوندی)

مطابق با شکل، قوس ترکیبی تشکیل شده است از یک شاخه کلوتوئید یا اتصال در ابتدا و یک قوس دایره‌ای ساده در وسط و یک شاخه اتصال در پایان.

همان گونه که از شکل نیز مشخص است شرط برقراری منحنی اتصال این است که $\frac{\Delta}{2} \geq \tau$ یا $\Delta \geq 2\tau$ باشد.

پس زمانی که $\Delta = 2\tau$ باشد به این معنی است که قوس دایره‌ای میانی نداریم. $\Delta = \theta + 2\tau$

اجزاء منحنی کلوتوئید:

L : طول شاخه کلوتوئید

R: شعاع قوس دایره

ΔR : فاصله شروع شاخه کلوئوئید

تا قوس دایره‌ای در راستای شعاع

قوس دایره‌ای (میزان شیفت

قوس دایره‌ای)

Δ : زاویه انحراف قوس ترکیبی

θ : زاویه انحراف قوس دایره

v : رأس قوس شاخه اول

کلوئوئید

v' : رأس قوس شاخه دوم

کلوئوئید

L_C : طول قوس دایره‌ای ساده

τ_i : زاویه مرکزی نقطه نام روی

منحنی کلوئوئید

τ : زاویه رأس شاخه کلوئوئید یا همان حداکثر زاویه انحراف رأس کلوئوئید

T_L : طول مماس بلند شاخه کلوئوئید

T_K : طول مماس کوتاه شاخه کلوئوئید

$T.S$: نقطه اتصال طول مماس با شاخه

ورودی کلوئوئید

$S.T$: نقطه اتصال شاخه خروجی کلوئوئید

با طول مماس

$S.C$: نقطه اتصال شاخه ورودی کلوئوئید با

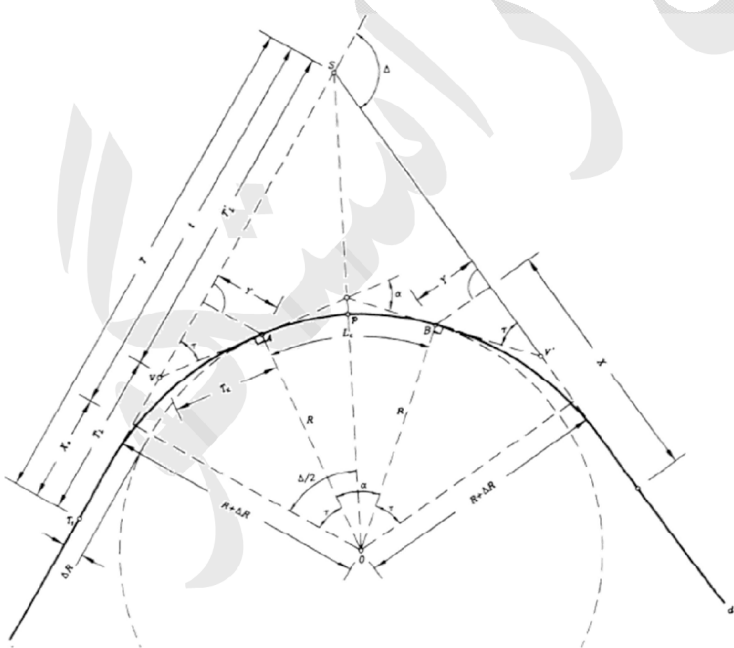
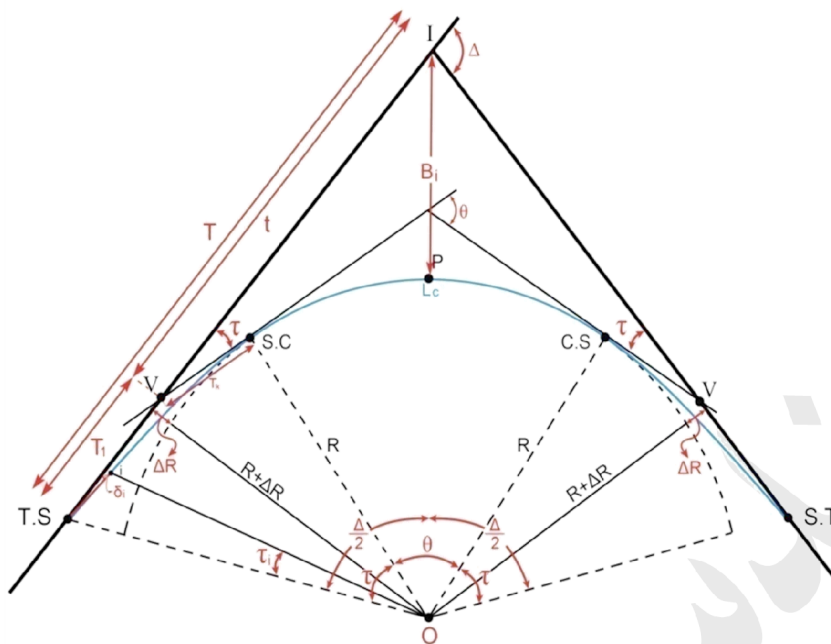
قوس دایره‌ای ساده

$C.S$: نقطه اتصال قوس دایره‌ای ساده با

شاخه خروجی کلوئوئید

δ_i : زاویه انحراف هر نقطه روی شاخه

کلوئوئید نسبت به خط مماس کل.

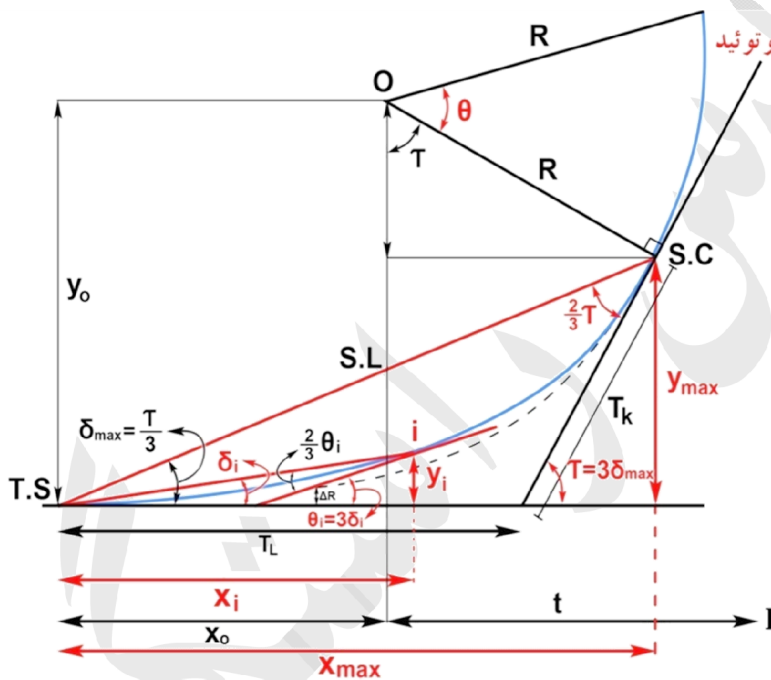
نکته: در سهمی درجه سه شعاع انحنا تا نقطه‌ای از منحنی، به تدریجی کم شده و سپس مجدداً شروع به افزایش می‌کند یا به عبارتی، انحناء به تدریج زیاد شده و مجدداً کم می‌شود. که این نقطه برابر $\delta = 0.15^R = 8.5^\circ = 9.5^G$ می‌باشد. پس از منحنی درجه سه تا این محدوده می‌توان استفاده نمود.

$$\Rightarrow \tau = 3\delta \Rightarrow \tau = 3 \times (9.5^\circ) = 28.5^\circ = 25.5^d = 0.45^r$$

نکته: بررسی‌ها نشان می‌دهد که اگر τ کمتر از محدوده 12.5^d ($\tau \leq 12.5$) انتخاب شود تفاوتی میان سهمی درجه سه و کلوئوئید وجود نخواهد داشت اگر τ بزرگتر از مقدار 12.5° انتخاب شود جواب حاصل از فرمول سهمی درجه سه و کلوئوئید با هم مساوی نخواهد بود. و برای برابر شدن جواب‌ها باید جملات سری استفاده شده برای بدست آوردن فرمول‌ها را تا جملات بالاتر از درجه دو ادامه داد. و حال اگر به جایی برسیم که τ بزرگتر از 25.5 شود حتی با افزایش جملات سری نیز نمی‌توان از سهمی درجه سه به عنوان یک قوس اتصال استفاده نمود.

نکته: کلوئوئید در هر شرایطی به کار می‌رود ولی دارای روابط پیچیده‌ای است اما محاسبات سهمی درجه سه ساده‌تر بوده و دستی هم می‌توان آن را محاسبه کرد اما نمی‌توان آن را در همه موارد به کار گرفت.

روابط قوس اتصال کلوئوئید:

$$A = \sqrt{R \times L_s} = \sqrt{K}, \quad \Delta = \theta + 2\tau$$

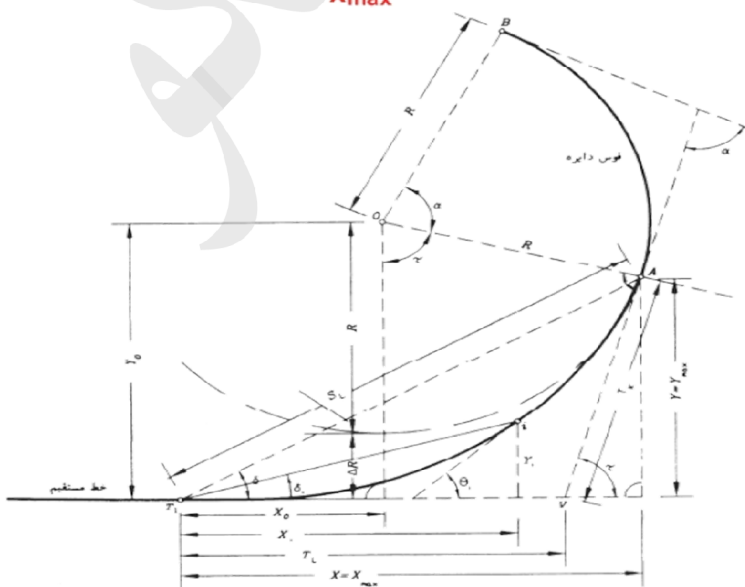
$$\tau = \frac{L}{2R} \Rightarrow \tau = \frac{L}{2\left(\frac{A^2}{L_s}\right)} \Rightarrow \tau = \frac{L^2}{2A^2}$$

$$x_{\max} = L \times \left[1 - \frac{L^2}{40R^2} + \frac{L^4}{3456R^4} - \dots \right]$$

$$x_i \approx L_i, \quad x_{\max} \approx L = X_{S.C}$$

$$\theta_{\max} = \tau \Rightarrow \theta_{\max} = \frac{L^2}{2A^2}$$

$$\tau = 3\delta_{\max} \Rightarrow \tau_i = 3\delta_i$$

θ_i : زاویه انحراف خط مماس بر هر نقطه روی شاخه کلوئوئید نسبت به خط مماس کل (زاویه به هر نقطه روی کلوئوئید)

S_L : وتر شاخه کلوئوئید (فاصله مستقیم T.C تا S.C)

L_i : طول هر نقطه روی منحنی کلوئوئید نسبت به شروع کلوئوئید

$$y_{\max} = \frac{L^2}{6R} \times [1 - \frac{L^2}{56R^2} + \frac{L^4}{7040R^4} - \dots]$$

$$y_i = \frac{L_i^3}{6A^2} = \frac{L_i^3}{6R \times L_s} \Rightarrow y_{\max} = \frac{L^3}{6A^2} = \frac{L^2}{6R}$$

$$\sin(\delta_{\max}) = \frac{y_{\max}}{S_L} \Rightarrow S_L = \frac{y_{\max}}{\sin(\delta_{\max})} = \frac{x_{\max}}{\cos(\delta_{\max})} = \sqrt{x_{\max}^2 + y_{\max}^2}$$

$$\tan(\delta_i) = \frac{y_i}{x_i} = \frac{L_i^3}{6R.L_s.L_i} \Rightarrow \tan(\delta_i) = \frac{L_i^2}{6R.L_s} = \frac{L_i^2}{6A^2} \Rightarrow \delta_i = \tan^{-1}\left(\frac{L_i^2}{6R.L_s}\right) \approx \frac{L_i^2}{6R.L_s}$$

$$\Rightarrow \delta_{\max} = \frac{L^2}{6R.L} = \frac{L}{6R}, \quad \tau = 3\delta_{\max} \Rightarrow \tau = 3 \times \frac{L}{6R} = \frac{L}{2R}$$

$$\Delta R = \frac{L^2}{24R}, \quad x_o = x_{\max} - R \times \sin(\tau)$$

$$y_o = R + \Delta R = y_{\max} + R \times \cos(\tau), \quad t = (R + \Delta R) \tan\left(\frac{\Delta}{2}\right)$$

$$T = t + x_o \Rightarrow T = (R + \Delta R) \tan\left(\frac{\Delta}{2}\right) + x_{\max} - R \times \sin(\tau)$$

$$\sin(\tau) = \frac{y_{\max}}{T_K} \Rightarrow T_K = \frac{y_{\max}}{\sin(\tau)} = \frac{L^2}{6R \times \sin(\tau)}$$

$$T_L = x_{\max} - \left(\frac{y_{\max}}{\tan(\tau)}\right) = x_{\max} - \frac{L^2}{6R \times \tan(\tau)}$$

$$L_C = R \times \theta, \quad \theta = \Delta - 2\tau$$

$$Bi = R \left(\frac{1}{\cos\left(\frac{\Delta}{2}\right)} - 1 \right) + \frac{\Delta R}{\cos\left(\frac{\Delta}{2}\right)} = \frac{R + \Delta R}{\cos\left(\frac{\Delta}{2}\right)} - R$$

$$L_S = 2R.\tau \approx x_{\max} \quad \tau \text{ بر حسب رادیان}, \quad \text{طول قوس ترکیبی} \quad L = L_C + 2L_S$$

$$km_{T,C} = km_I - T, \quad km_{S,C} = km_{T,S} + L_S, \quad km_{C,S} = km_{S,C} + L_C, \quad km_{S,T} = km_{S,C} + L_S$$

حداقل طول شاخه کلوتوئید

به دو روش زیر مقدار حداقل طول شاخه کلوتوئید قابل محاسبه می باشد.

۱. طبق استاندارد وزارت راه و ترابری (B.C.E.O.M)

$$L_S \geq \frac{14v}{g} \left(\frac{0.08v^2}{R} - g \times e \right)$$

V: سرعت طرح

یا

g: میزان شتاب جاذبه

$$L_S \geq \frac{w(d+e)}{0.005}$$

e: میزان بریلندی

d: میزان شیب عرض در مسیر مستقیم

w: عرض مسیر

۲. با توجه به اینکه قوس اتصال باعث تغییر تدریجی شتاب عرض (گریز از مرکز) از صفر تا $a = \frac{v^2}{R}$ در قوس دایره‌ای می‌شود و با توجه به اینکه باید این تغییرات شتاب عرض بین 0.3 تا 0.9 متر بر مجذور ثانیه انتخاب شود، برای انتخاب حداقل طول شاخه کلوئوئید داریم: (انتخاب تغییرات شتاب عرض 0.9)

$$L_S \geq \frac{v^3}{28 \times R} \Rightarrow L_S \geq \frac{0.036 \times v^3}{R}$$

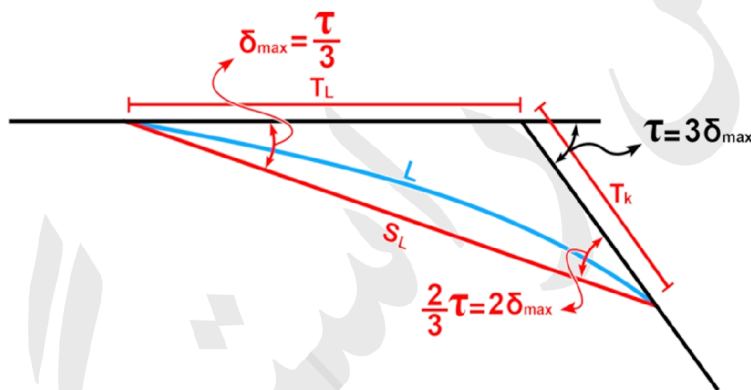
زمانی که بخواهیم با حداکثر تغییرات شتاب عرضی عمل کنیم. یعنی $0.9 \frac{m}{s^2}$

$$\Rightarrow A = \sqrt{R.L} = \sqrt{\frac{R \times 0.036 \times v^3}{R}} = \sqrt{0.036 \times v^3}$$

یا

$$L_S \geq 13.65 \times v \times e$$

نکته: در دو روش فوق آن مقداری را به عنوان طول شاخه اتصال انتخاب می‌کنیم که بزرگترین باشد.

$$L_C = R \times \theta = R \times (\Delta - 2\tau) = R \times \left(\Delta - 2 \frac{L}{2 \times R}\right) = R \times \Delta - L_S$$

$$L_K = L_C + 2L_S = \Delta \times R - L_S + 2 \times L_S = R \times \Delta + L_S$$

$$\frac{T_L}{\sin\left(\frac{2}{3}\tau\right)} = \frac{T_K}{\sin\left(\frac{1}{3}\tau\right)} = \frac{S_L}{\sin(\tau)} \Rightarrow \frac{T_L}{\sin(2\delta)} = \frac{T_K}{\sin(\delta)} = \frac{S_L}{\sin(3\delta)}$$

L_S : طول قوس دایره‌ای

L_K : طول کل قوس ترکیبی

T_L, T_K : دو طول مماس کلوئوئید

نکته: ممکن است به صورت تست کنکوری مطرح شود.

$$\theta = \Delta - 2\tau \geq 0 \Rightarrow \Delta - 2\tau \geq 0 \Rightarrow \Delta \geq 2\tau \Rightarrow \Delta \geq \frac{2L}{2R} \Rightarrow \Delta \geq \frac{L}{R}$$

روشهای پیاده سازی قوس ترکیبی (کلوتوئید - دایره - کلوتوئید)

به سه روش زیر می توان قوس کلوتوئید را پیاده سازی نمود.

(الف) به روش افست (X,Y)

(ب) به روش قطبی (طول وتر و زاویه انحراف)

(ج) به روش دو قطبی

از روشهای فوق ما به شرح دو روش افست و قطبی می پردازیم

(الف) پیاده سازی قوس کلوتوئید به روش افست (X,Y)

در ابتدا نقاط اصلی قوس ترکیبی را پیاده سازی می کنیم نقاط T.S., S.C, C.S, S.T, I . برای پیاده کردن نقاط S.C, S.C هم می توان به روش افست عمل کرد. یعنی x_{max} را از نقطه T.S در امتداد رأس قوس (I) جلو رویم تا به نقطه K برسیم سپس از نقطه K عمودی به اندازه y_{max} خارج کنیم تا به نقطه S.C برسیم و برای C.S نیز همین کار را انجام می دهیم.

و یا می توانیم به روش قطبی عمل کنیم و بر روی نقطه T.S مستقر شده و به نقطه I صفر صفر کرده و زاویه را به اندازه δ_{max} باز کنیم و در همین امتداد به اندازه وتر بزرگ شاخه کلوتوئید S_L جلو رویم تا به نقطه S.C برسیم. و همین کار را برای پیاده کردن نقطه C.S نیز انجام می دهیم

به این طریق نقاط اصلی قوس ترکیبی پیاده سازی می شوند. حال برای پیاده سازی نقاط شاخه کلوتوئید جدولی مانند جدول زیر ایجاد می کنیم.

X_i	Y_i
$x_1=5$	y_1
$x_2=5$	y_2
$x_3=5$	y_3
$\vdots$	$\vdots$
$x_n=..$	$\vdots$
X_{max}	Y_{max}

$$\Rightarrow y_i = \frac{x^3}{6L_s R}$$

(ب) پیاده سازی قوس کلوتوئید به روش قطبی (طول وتر کلوتوئید و زاویه انحراف)

در این روش مانند روش قبل ابتدا تمامی نقاط اصلی قوس ترکیبی را پیاده سازی می کنیم سپس محاسبات زوایای انحراف (δ_i) را انجام می دهیم.

$$\delta_i = \frac{l_i^2}{6LR}$$

ابتدا δ_1 و بعد δ_2 و ... δ_{max} را محاسبه می کنیم پس از آن معلوم می شود که δ_{max} محاسبه شده با مقدار δ_{max} واقعی چقدر تفاوت دارد اگر این دو مقدار با هم اختلاف کمی داشت مقدار خطا را بر روی δ های محاسبه شده سرشکن می کنیم. همانند پیاده سازی قوس دایره ای در این روش نیز جدولی تنظیم می کنیم. و با داشتن

مقادیر زاویه انحراف و طول وترهای کوچک می‌توان بر روی نقطه T.S مستقر شد و به نقطه I صفر صفر نمود و شروع به پیاده سازی قوس اتصال نمود تا به نقطه S.C برسیم.

پیاده کردن قسمت قوس دایره‌ای ساده:

روش محاسبه زوایای انحراف و رُند کردن کیلومتر از نقطه اول دقیقاً همانند روشهای گفته شده برای پیاده کردن قوس دایره‌ای می‌باشد. و تنها کافی است که یک خط مماس جدید برای قوس دایره‌ای ساده ایجاد کنیم. جهت این کار بر روی نقطه S.C مستقر شده و به نقطه T.S صفر صفر می‌کنیم و سپس زاویه $180 + \frac{2}{3}\tau$ را به دور بین بسته که این همان امتداد مماس بر قوس دایره‌ای می‌باشد، این امتداد را علامت گذاری کرده و به آن صفر صفر می‌کنیم و قوس دایره‌ای را پیاده می‌سازیم.

مسئله عملی:

می‌خواهیم یک قوس ترکیبی (کلوتوئید- دایره - کلوتوئید) با مشخصات زیر را پیاده سازی کنیم شاخه اول کلوتوئید را به روش افست و $3^m, 3^m$ و شاخه دوم کلوتوئید را به روش قطبی $3^m, 3^m$ و قوس دایره‌ای وسط را $5^m, 5^m$ پیاده سازی کنید.

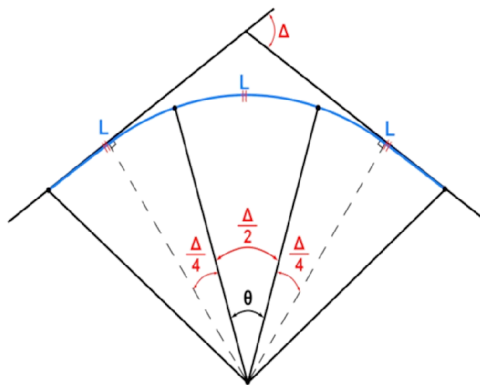
$$\Delta = 80^\circ \quad R = 50 \quad L_s = 15^m \quad km_1 = 1 + 565$$

نکته: اگر طول هر یک از شاخه‌های کلوتوئید با طول قوس ساده برابر باشد داریم:

$$\Delta = \theta + 2\tau, \quad L_C = R \times \theta \Rightarrow \theta = \frac{L_C}{R}, \quad \tau = \frac{L_S}{2R}$$

$$L_S = L_C, \quad \Delta = \frac{L}{R} + 2 \frac{L}{2R} \Rightarrow \Delta = 2 \frac{L}{R} \Rightarrow \frac{\Delta}{2} = \frac{L}{R} = \theta$$

$$\Rightarrow \Delta = \tau + \theta + \tau = \frac{L}{2R} + \frac{L}{R} + \frac{L}{2R} = \frac{\Delta}{4} + \frac{\Delta}{2} + \frac{\Delta}{4}$$

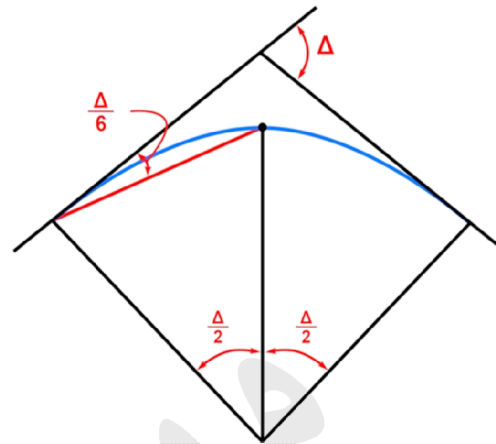

نکته: زمانی که تنها از دو قوس اتصال بدون قوس دایره‌ای استفاده شود. شعاع قوس در نقطه اتصال دو شاخه کلوتوئید (S.S) نباید از حداقل شعاع کمتر باشد. در این حالت می‌توان نوشت.

$$\Delta = 2\tau \Rightarrow \tau = \frac{\Delta}{2}, \quad \Delta = 2\frac{L}{2R} \Rightarrow \Delta = \frac{L}{R}$$

$$\delta_{\max} = \frac{\tau}{3}, \quad \tau = \frac{\Delta}{2} \Rightarrow \delta_{\max} = \frac{\Delta}{6}$$

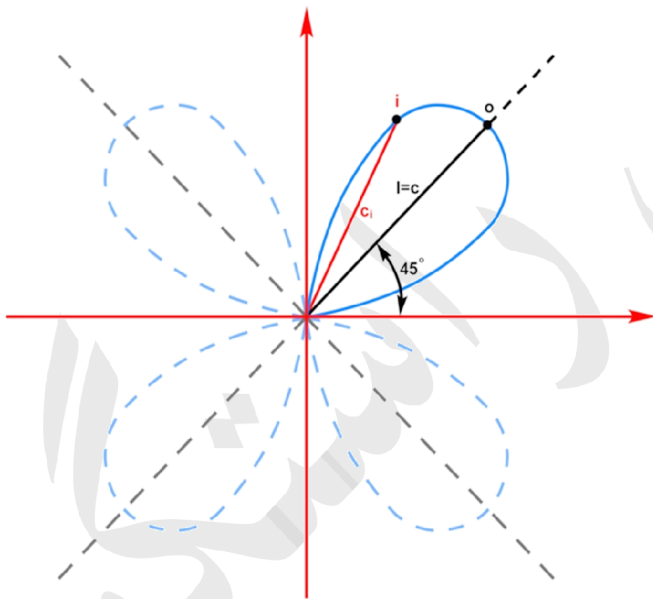
قوس یکپارچه لمنیسکات:

$L=C$: طول شعاع

C_i : طول شعاع حاصل در نقطه i

در قوس لمنیسکات مقدار انحنای قوس، بجای طول قوس با شعاع حامل متناسب است یعنی در نقطه O' چون بیشترین شعاع حامل I را داریم بیشترین انحنای در این نقطه اتفاق می افتد. این نوع قوس در مناطق مارپیچ کوهستانی که مجبور

به دور زدن کامل هستیم یا در loopهای تقاطع‌های غیر هم سطح استفاده می شود.

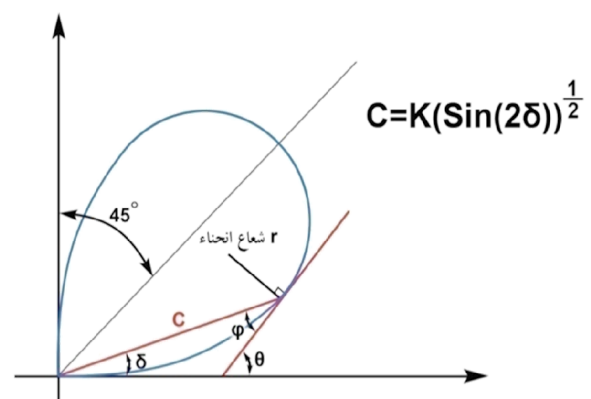

در قوس لمنیسکات طول شعاع حامل C برابر است با

$$C = k(\sin(2\delta))^{\frac{1}{2}} \text{ که در این رابطه } k \text{ مقداری ثابت است.}$$

در منحنی لمنیسکات اگر C شعاع حامل و r شعاع انحنای باشد

حاصل ضرب این دو مقداری ثابت (A) خواهد بود.

$$r_i \cdot c_i = r \cdot c = A \Rightarrow r = \frac{A}{c}$$

$$k = \sqrt{3A} = \sqrt{3r \cdot c} = \sqrt{3r(3r \sin(2\delta))} \Rightarrow$$

$$k = 3r(\sin(2\delta))^{\frac{1}{2}} \xrightarrow{r=R} k = 3R(\sin(2\delta))^{\frac{1}{2}}$$

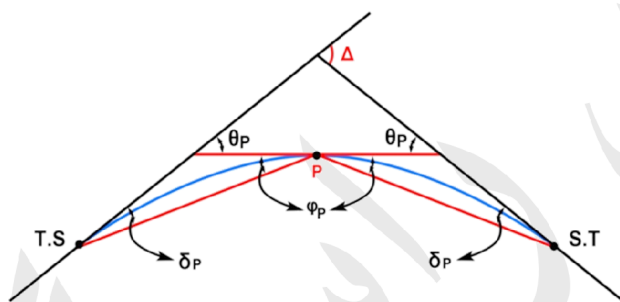
$$r = \frac{c}{3\sin 2\delta} = \frac{A}{c}$$

زاویه رأس مماس در هر نقطه بر منحنی (θ) سه برابر زاویه انحراف شعاع حامل همان نقطه δ می باشد.

$$\Rightarrow \theta = 3\delta, \quad \varphi = 2\delta \Rightarrow \theta = \delta + \varphi = 3\delta$$

$C = 3r \times \sin(2\delta)$ و طول شعاع حامل در نقطه m با طول منحنی اتصال برابر گرفته شود داریم.

$$r = R, \quad L = C = 3R \sin(2\delta_m) \Rightarrow \delta_m = \frac{1}{2} \sin^{-1}\left(\frac{L}{3R}\right), \quad \theta_m = 3\delta \Rightarrow \theta_m = \frac{3}{2} \sin^{-1}\left(\frac{L}{3R}\right)$$

$$\Rightarrow \frac{\Delta}{2} \geq \theta_i \Rightarrow \Delta \geq 2\theta_i \Rightarrow \Delta \geq 6\delta \Rightarrow \frac{\Delta}{6} \geq \delta_i$$

$$\sin(2\delta_i) = \frac{l}{3R}, \quad \sin\left(\frac{2\Delta}{6}\right) \geq \frac{l}{3R} \Rightarrow \sin\left(\frac{\Delta}{3}\right) \geq \frac{l}{3R}$$

نکته: همان طور که در بحث کلوئوئید نیز گفته شد چنانچه طول سه قوس ساده و لمینسکات ها با هم برابر باشد زاویه انحراف قوس دایره ساده $\frac{\Delta}{2}$ و زاویه انحراف رأس شاخه های اتصال لمینسکات $\frac{\Delta}{4}$ خواهد بود و چنانچه قوس دایره ای نداشته باشیم.

$$\theta_p = \frac{\Delta}{2}, \quad \delta_p = \frac{\theta_p}{3} = \frac{\Delta}{6}$$

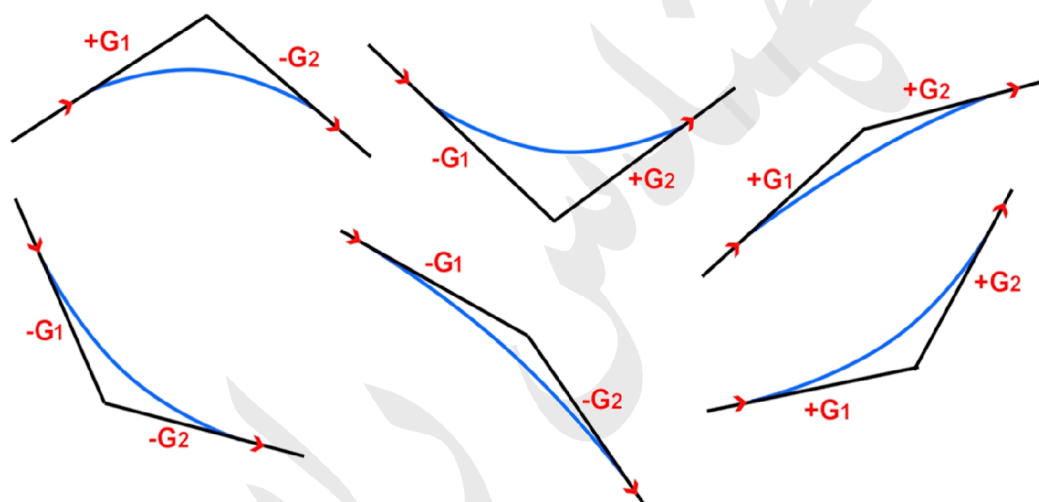
$$\varphi_p = 2\delta_p = \frac{2}{3}\theta_p = \frac{\Delta}{3}, \quad \Delta = 2\theta_p = 6\delta_p = 3\varphi_p$$

فصل ۶

قوس قائم^۱

چنانچه دو مسیر با شیب طولی متفاوت بخواهند به هم برسند جهت جلوگیری از تغییر ناگهانی شیب این دو مسیر را به کمک قوس قائم به هم مرتبط می‌سازند.

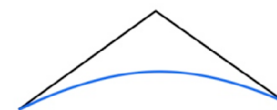
همان طور که می‌دانید قوس افقی بر روی پلان طراحی می‌شود و قوس قائم بر روی پروفیل طولی آن هم بر روی خط پروژه ترسیم می‌شود. و بر خلاف پلان مستقیماً با ارتفاع سر و کار دارد. حالت‌های مختلف قوس قائم:

مشخص کردن حالت قوس با توجه به شیب ورودی (G_1) و شیب خروجی (G_2):

$$G_2 - G_1 = A \begin{cases} \text{if } A < 0 \Rightarrow \\ \text{if } A > 0 \Rightarrow \end{cases}$$

قوس با تحدب بالا
قوس معقر (با تحدب پایین)

مثال: اگر شیب ورودی $+7\%$ و شیب خروجی -5% باشد مشخص کنید قوس قائم مورد نیاز تحدب به سمت پایین باید داشته باشد یا به سمت بالا.

$$-5 - 7 = -12 \Rightarrow$$

تحدب به سمت بالا

انواع قوس‌های قائم:

- (۱) سهمی درجه دو
- (۲) قسمتی از قوس دایره‌ای
- (۳) قسمتی از یک بیضی (بیضی ناقص)
- (۴) سهمی درجه سه

اگر نسبت طول قوس به شعاع قوس آن کمتر از $\frac{1}{10}$ باشد یعنی $\frac{L}{R} < \frac{1}{10}$ باشد عملاً فرقی نمی‌کند که از قوس دایره‌ای، بیضی و یا سهمی برای قوس قائم استفاده شود. اما به جهت تأمین راحتی رانند و همچنین خاصیت تغییر شیب یکنواخت در سهمی درجه دو از این منحنی برای قوس قائم استفاده می‌شود.

انواع قوس‌های قائم سهمی درجه دو

(الف) سهمی با مماس‌های مساوی:

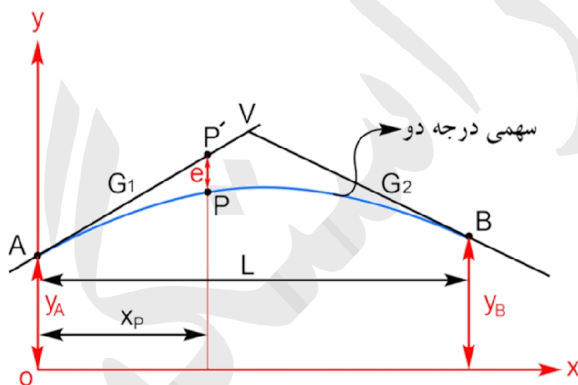
سهمی که خط قائم‌گذرنده از رأس قوس، قوس سهمی قائم را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند.

(ب) سهمی با مماس‌های نابرابر:

در این نوع سهمی دیگر دو مماس با هم برابر نخواهند بود و معمولاً استفاده نمی‌شود.

(الف) سهمی با مماس‌های مساوی:

معادله سهمی درجه دو $Y = aX^2 + bX + c$

برای حل این معادله مقادیر X را که داریم

و برای بدست آوردن مقدار Y نقاط (ارتفاع نقاط)

تنها کافی است ضرایب a, b, c را بدست آوریم.

می‌دانیم که در نقطه شروع قوس قائم (A) $X=0$ و زاویه

شیب برابر g_1 و در نقطه خروجی قوس قائم (B) $X=L$

و شیب خروجی برابر g_2 می‌باشد پس داریم.

$$y_A = a(0)^2 + b(0) + c \Rightarrow y_A = c$$

$$y'_A = \frac{dy}{dx} = g_1 \Rightarrow 2a(0) + b = g_1 \Rightarrow b = g_1 \quad g_2 - g_1 = A$$

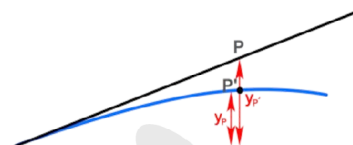
$$y'_B = \frac{dy}{dx} = g_2 \Rightarrow 2a(L) + b = g_2 \Rightarrow a = \frac{g_2 - b}{2L} = \frac{g_2 - g_1}{2L}$$

$$\Rightarrow a = \frac{A}{2L} \quad \Rightarrow y = \frac{A}{2L} x^2 + g_1 x + H_A \quad \text{معادله قوس سهمی درجه دو}$$

حال با قرار دادن مقدار فاصله نقطه مورد نظر، از نقطه شروع بجای مقدار X در معادله سهمی و دیگر مقادیر می توان به ارتفاع آن نقطه از سطح مبنا دست یافت.

فاصله نقطه روی سهمی تا خط مماس بر سهمی در نقطه (A) شروع: I

$$e = y_{p'} - y_p = (bx_p + c) - (ax_p^2 + bx_p + c) = -ax_p^2$$

y_p : معادله سهمی

$y_{p'}$: معادله خط

نکته: در قوس محدب مقدار e همواره منفی است ولی اگر بخواهیم مقدار e را برای قوس مقعر بدست آوریم همین رابطه را در یک منفی ضرب می کنیم (ax_p^2) پس داریم:

برای قوس محدب $e_g = -\left(\frac{g_2 - g_1}{2l}\right)x_i^2 = \frac{g_1 - g_2}{2l}x_i^2$

برای قوس مقعر $e = \left(\frac{g_2 - g_1}{2l}\right)x_i^2$

مسئله عملی:

قوس قائمی به طول 300m داریم با شیب ورودی $g_1=5\%$ و شیب خروجی $g_2=3\%$ در صورتی که ارتفاع نقطه رأس قوس برابر 125.15m و کیلومتر از رأس قوس $km_A=2+170$ باشد و بخواهیم قوس را 50m به 50m پیاده کنیم. ارتفاع نقطه روی قوس را برای عملیات اجرایی میخ کوبی محاسبه کنید.

$$A = g_2 - g_1 = 3 - 5 = -2\% < 0 \Rightarrow$$

$$H_A = -0.05 \times \frac{300}{2} + 125.15 = 117.63 \quad , \quad km_A = 2 + 170 - 150 = 2 + 020$$

$$H_B = 0.03 \times \frac{300}{2} + 125.15 = 129.65 \quad , \quad km_B = 2 + 170 + 150 = 2 + 320$$

$$y_{50} = \frac{-0.02}{2 \times 300} \times 50^2 + 0.05 \times 50 + 117.65 = 120.067^m$$

$$e_{50} = \frac{0.02}{600} \times 50^2 = 0.083^m$$

$$y_{100} = \frac{-0.02}{600} \times 100^2 + 0.05 \times 100 + 117.65 = 122.317^m$$

$$e_{100} = \frac{0.02}{600} \times 100^2 = 0.33^m$$

$$y_{150} = \frac{-0.02}{600} \times 150^2 + 0.05 \times 150 + 117.65 = 124.19^m$$

$$e_{150} = \frac{0.02}{600} \times 150^2 = 0.75^m$$

$$y_{200} = \frac{-0.02}{600} \times 200^2 + 200 \times 0.5 + 117.65 = 126.317^m$$

$$e_{200} = \frac{0.02}{600} \times 200^2 = 1.33^m$$

$$y_{250} = \frac{-0.02}{600} \times 250^2 + 0.05 \times 250 + 117.65 = 128.066^m$$

$$e_{250} = \frac{0.02}{600} \times 250^2 = 2.083^m$$

$$y_{300} = \frac{-0.02}{600} \times 300^2 + 0.05 \times 300 + 117.65 = 129.65 = H_B$$

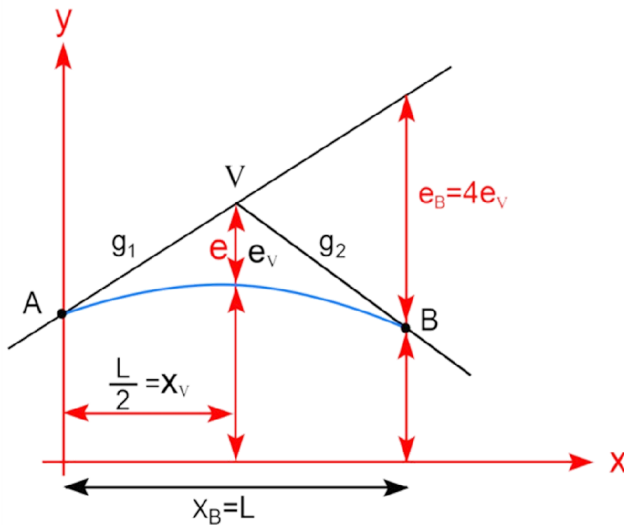
$$e_{300} = \frac{0.02}{600} \times 300^2 = 3^m$$

شماره میخ کوبی	فاصله پیکتاژ	کیلومتر از نقاط	فاصله نقاط از شروع قوس	فاصله قائم هر نقطه با خط مماس ورودی $-ax^2$	ارتفاع نقاط $y_i=h_i$
A		2+020	0	0	117.65
P1	50	2+070	50	0.083	120.067
P2	50	2+120	100	0.33	122.317
P3	50	2+170	150	0.75	124.111
P4	50	2+220	200	1.33	126.317
P5	50	2+270	250	2.083	128.066
B	50	2+320	300	3	129.65

همان طور که قبلاً گفتیم خط قائم گذرنده از رأس قوس، قوس را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند پس مقدار x برای انتهای قوس (فاصله افقی بین ابتدا و انتهای قوس) برابر است با $x_B = L$ و فاصله افقی تا مرکز قوس $x = \frac{L}{2}$ می‌باشد.

فاصله قائم وسط و انتهای قوس از مماس ورودی

(e_B, e_v)

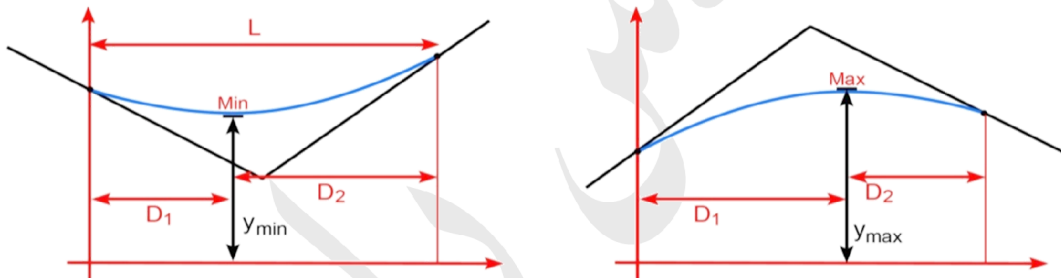

$$e_i = \frac{-A}{2L} x_i^2 \Rightarrow e_v = \frac{-A}{2L} \times \frac{L^2}{4} \Rightarrow e_v = \frac{-A}{8} \times L$$

$$e_B = \frac{-A}{2L} L^2 \Rightarrow e_B = \frac{-A}{2} L = 4 \times e_v$$

$$e_B = 4e_v \Rightarrow e_v = \frac{1}{4} e_B$$

محاسبه ارتفاع و فاصله بالاترین یا پایین ترین نقطه روی قوس قائم

(۱) اگر شیب ورودی و خروجی هم علامت باشند و علامت هر دو منفی باشد نقطه شروع دارای بالاترین ارتفاع می باشد و اگر علامت هر دو مثبت باشد نقطه پایان قوس دارای بیشترین ارتفاع خواهد بود و کمترین ارتفاع عکس این است.

(۲) تنها زمانی نقطه بالاترین ارتفاع یا پایین ترین ارتفاع در وسط قوس رخ می دهد که دو شیب ورودی و خروجی مقدارشان با هم برابر باشد ولی با علامت مخالف ($g_1 = -g_2$ یا $-g_1 = g_2$)

(۳) حال زمانی که شیب ورودی و خروجی هم مقدارشان نامساوی و هم علامتشان مخالف باشد $g_1 \neq g_2$ داریم:

D_1 : فاصله بالاترین یا پایین ترین نقطه روی قوس تا شروع قوس

D_2 : فاصله بالاترین یا پایین ترین نقطه روی قوس تا پایان قوس

y_{min} : ارتفاع پایین ترین نقطه روی قوس

y_{max} : ارتفاع بالاترین نقطه روی قوس

می دانیم که نقاط ماکسیمم و مینیمم در جایی رخ می دهد که شیب خط مماس صفر باشد (مشتق در آن نقطه برابر صفر باشد) پس داریم:

محاسبه طول قوس قائم و کیلومترانژ نقاط شروع و پایان قوس و تعیین تقعر یا تحدب قوس و رسم شکل آن و تنظیم جدولی با ذکر جزئیات به منظور میخ کوبی قوس روی زمین.

مثال: دو خط پروژه با شیب‌های $g_1 = 3\%$, $g_2 = -2.5\%$ که در نقطه v به کیلومترانژ $3+260$ و ارتفاع 367.46 همدیگر را قطع کرده‌اند به وسیله یک قوس سهمی درجه دو به طول 360 به یکدیگر متصل شده‌اند مطلوب است. محاسبه کیلومترانژ و ارتفاع نقاط شروع و پایان قوس قائم و ارتفاع نقطه وسط قوس، محاسبه فاصله قائم رأس قوس تا وسط قوس، تعیین تحدب یا تقعر قوس، محاسبه بالاترین (یا پایین‌ترین) نقطه روی قوس نسبت به شروع قوس محاسبه ارتفاع نقطه $\max$ (یا $\min$) قوس و در نهایت تنظیم جدولی جهت پیاده سازی قوس با فواصل 50^m به 50^m

مثال: یک قوس قائم از نوع سهمی درجه دو با طول مماس‌های نامساوی باید یک شیب 2.5% را به یک شیب 3.5% برای یک بزرگراه متصل کند. ارتفاع و کیلومترانژ نقطه برخورد شیب‌های برابر 115.16 و $23+125.26$ می‌باشد و برای رسیدن به شرایط ویژه مکانی، کیلومترانژ نقطه تماس ورودی باید $23+036.11$ باشد در صورتی که طول کل قوس قائم 160 باشد مقادیر لازم جهت پیاده کردن این قوس روی زمین را به طور کامل محاسبه نمایید. (فاصله میخ کوبی 20 به 20 باشد)

Key Terms	
Arc	Arc definition
Centerline	Central angle
Chord	Chord definition
Circular curve	Construction
Contours	Deflection angle
Degree of curve	Direction of travel
Elevation	External distance
Grade	Horizontal curve
Length of arc	Mid-ordinate distance
Offset	Parabola
Percent of slope	Radian
Radius	Radius point
Rate of change	Right of way
Sag curve	Slope stakes
Stationing	Summit curve
Tangent	Tangent offsets
Vertical curves	

Example Problem

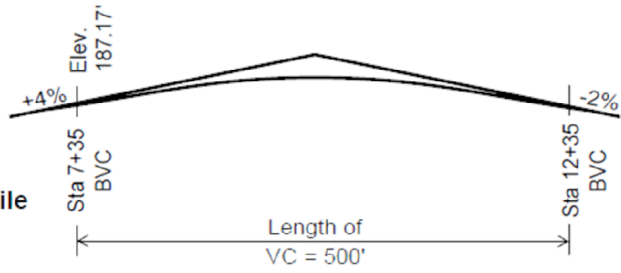
Problem B-5 1990 LS

You have been provided design criteria shown in the diagrams 1, 2, and 3, below and on the next page.

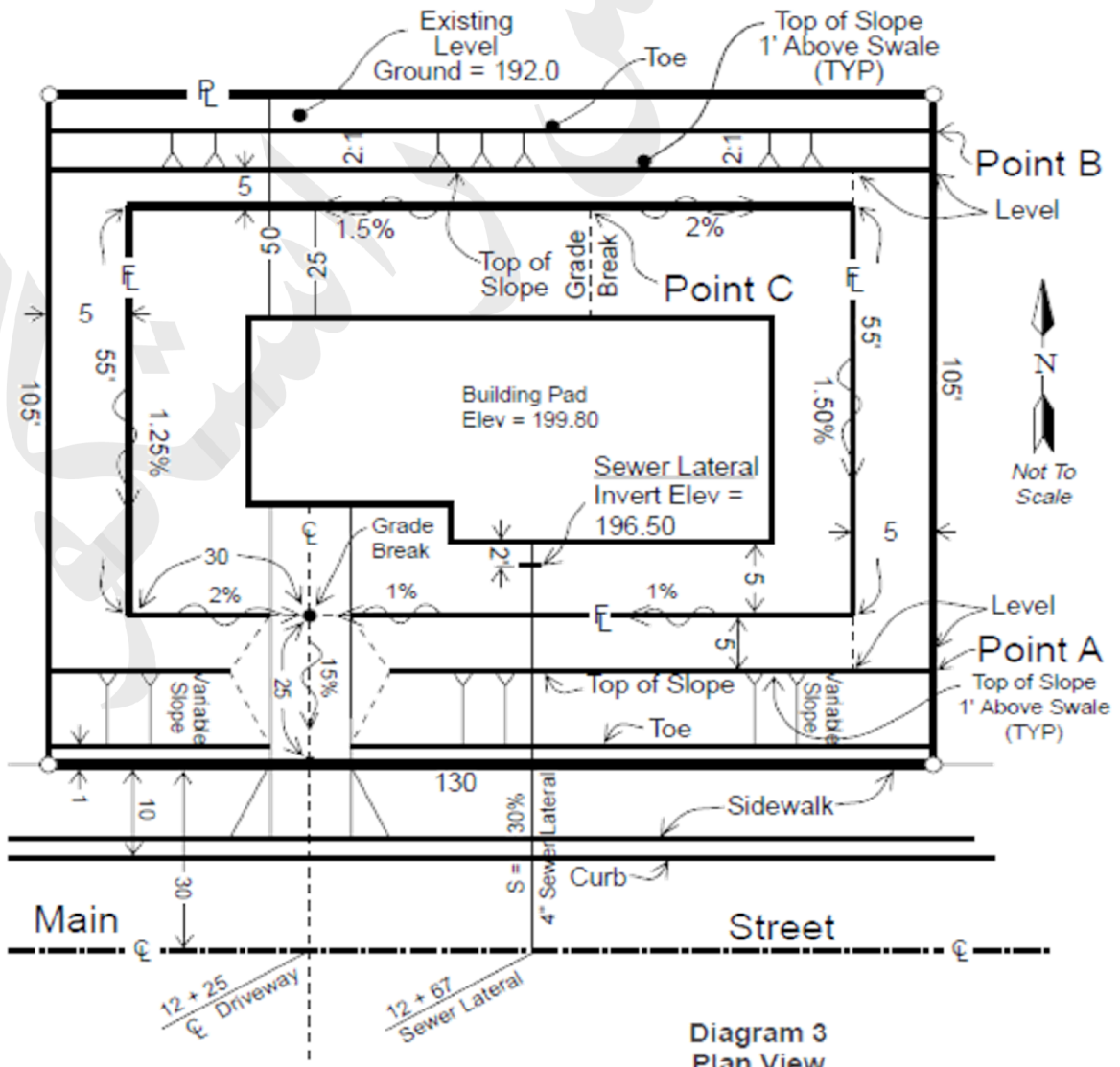
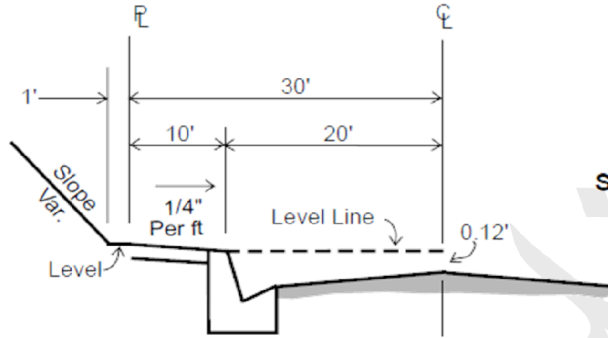
Answer the following questions using the information provided in the diagrams.

1. Determine the ground elevation of the back of the sidewalk at the following locations:
  1. Driveway centerline
  2. Southeasterly property corner
  3. Southwesterly property corner
2. Provide the grade percentage between Point C and the building pad. Show all calculations.
3. What is the slope ratio from Point A to the toe of slope?
4. Calculate the cut from the back of the sidewalk to the sewer lateral invert at the property line.
5. Calculate the distance from the north property line to the toe of slope at Point B.

**Diagram 1
Street ϕ Profile**

**Diagram 2
Street Section**

**Diagram 3
Plan View
(all dimensions are in ft)**

Solution of 1990 California LS Examination Problem B-5

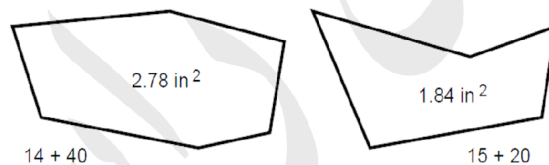
NOTE: See video for solution methodology; $\pm 0.02'$ is acceptable for all answers.

1. Calculation of the elevation of the back of sidewalk at the:
  - A. Centerline of the driveway: 192.69'
  - B. Southeasterly property corner: 190.80'
  - C. Southwesterly property corner: 193.28'
2. Grade percentage of the slope between Point C and the top of building pad: 3.40%
3. Slope ratio from Point A to toe of slope opposite Point A: 39.68% or 2.52/1
4. Cut from the back of sidewalk to the invert of sewer lateral at the property line: C-3 76'
5. Distance from the north property line to toe of slope at point B: 5.66'

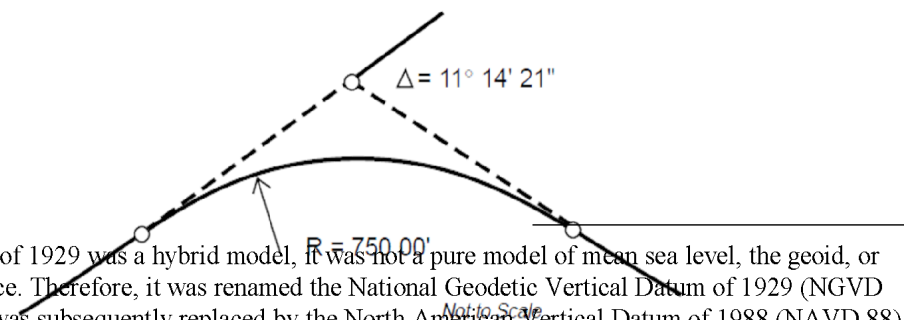
Sample Test Questions

1. What is the "station" of the ending point of a surveyed line originating at "sta. 23+45.50" that has a measured length of 412.91 ft?
  - A. Sta. 19+32.59
  - B. Sta. 27+58.41
  - C. Sta. 19+32.41
  - D. Sta. 27+58.59
2. How far apart is survey point "G" (sta. 61+56.81) and survey point "H" (sta. 24+12.93)?
  - A. 8,569.26
  - B. 3,743.22
  - C. 3,743.88 ft
  - D. 8,569.74 ft
3. A section of road rises 18.50 ft in 435 ft (horizontal run). What is the percentage of slope for this section of the road (nearest two decimal places)?
  - A. +4.25%
  - B. -4.25%
  - C. +4.05%
  - D. -4.05%
4. The percentage of slope for a proposed ramp is -2.65%. What is the change in elevation of this ramp for a horizontal length of 412 ft?
  - A. +10.92
  - B. +100.92
  - C. -10.92 ft
  - D. -100.92

5. A distance measured perpendicularly from the center or base line of a survey project is called:
  - A. agonic line
  - B. an offset
  - C. tangent correction line
  - D. secant correction line

6. Stationing and offsets may define a _____ system.
  - A. solar correction
  - B. plane coordinate
  - C. cadastral
  - D. construction

7. NGVD¹ 1929 is one of the control systems that _____ are referenced to.
  - A. elevations
  - B. solar positions
  - C. horizontal positions
  - D. GIS data bases

8. Two cross sections, plotted at a horizontal scale: 1 in=40 ft, and vertical scale: 1 in=10 ft, along with their areas are shown in the sketch below. Compute the volume (in cubic yards) contained between the two stations.
  - A. 147,840
  - B. 73,920
  - C. 16,427
  - D. 2,738

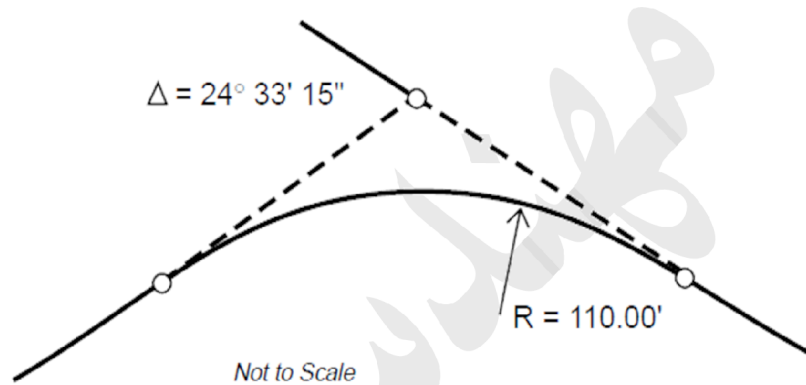
9. In laying out a highway for construction, slope stakes are needed. A fill is required at station 14+40; centerline elevation 48.75. The full width of the road from top of slope to top of slope is 36 ft and is level. The road design specifies side slopes of 2.5/1. A trial shot is taken 40.0 ft from the centerline at elevation 42.3. Assuming natural ground is fairly level, how far and in which direction from the trial shot should the “catch point” be located and staked?
  - A. 19.4 ft toward centerline
  - B. 5.9 ft away from centerline
  - C. 5.9 ft toward centerline
  - D. 19.4 ft away from centerline

10. What is the length of arc for the horizontal curve shown in the sketch below?
  - A. 73.79 ft
  - B. 147.12 ft
  - C. 146.88 ft
  - D. 145.85 ft

¹ Since the Sea Level Datum of 1929 was a hybrid model, it was not a pure model of mean sea level, the geoid, or any other equipotential surface. Therefore, it was renamed the National Geodetic Vertical Datum of 1929 (NGVD 29) in 1973. The NGVD 29 was subsequently replaced by the North American Vertical Datum of 1988 (NAVD 88) based upon the General Adjustment of the North American Datum of 1988

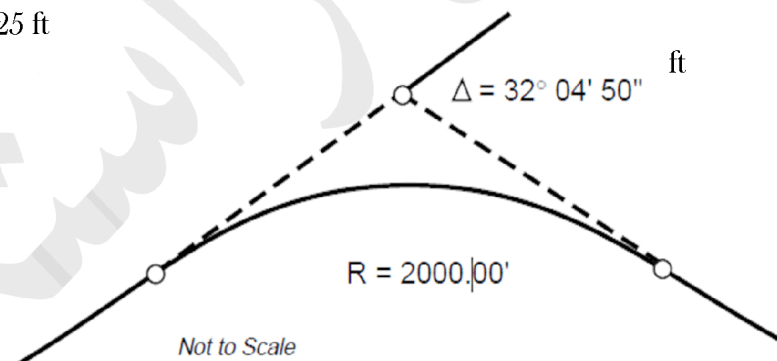
11. What is the length of tangent for the horizontal curve shown in the sketch below?

- A. 47.14 ft
- B. 46.78 ft
- C. 46.71 ft
- D. 23.94 ft

12. What is the length of long chord for the horizontal curve shown in the sketch below?

- A. 1,119.82 ft
- B. 1,118.58 ft
- C. 1,105.25 ft
- D. 575.01

13. For a highway curve with a degree of curve of $06^\circ 30'$, what is the length of chord between sta. $16+32.09$ and sta. $17+51.86$?

- A. 119.65 ft
- B. 119.68 ft
- C. 119.77 ft
- D. 119.81 ft

14. From the given curve design data, calculate the stations of the BC and EC of this horizontal curve.

$R = 1270.00$ ft
 Sta. @ PI = $34+21.89$
 $I = 26^\circ 14' 11''$

- A. BC = $31+25.93$; EC = $37+17.85$

- B. BC = 31+31.13; EC = 37+12.67
- C. BC = 31+26.42; EC = 37+10.48
- D. BC = 31+25.93; EC = 37+07.48

15. From the following design information for a circular curve:

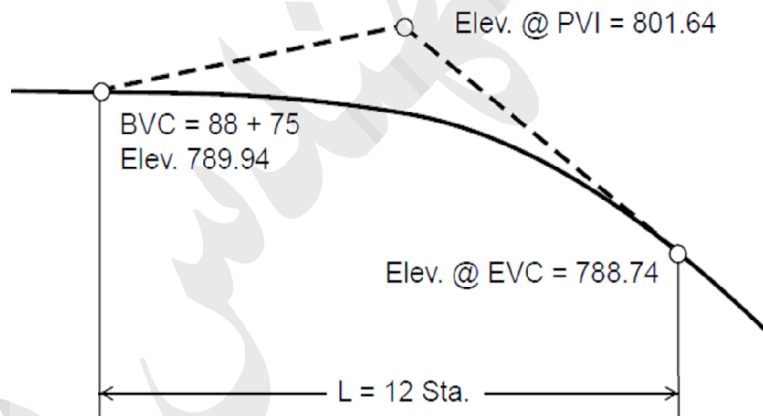
$R = 760.00$ ft; $\Delta = 12^\circ 04' 15''$; Sta @ BC = 9+63.04

What is the deflection angle (from the BC) to sta. 10+80?

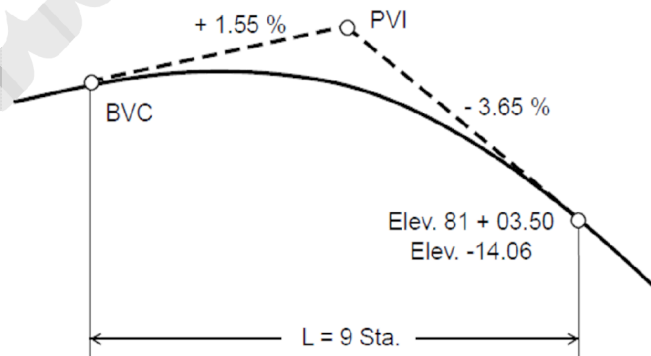
- A. Deflection angle = $04^\circ 24' 32''$
- B. Deflection angle = $04^\circ 24' 03''$
- C. Deflection angle = $08^\circ 49' 06''$
- D. Deflection angle = $08^\circ 48' 06''$

16. From the equal-tangent vertical curve data given in the sketch below, calculate the values of g_1 and g_2 .

- A. $g_1 = -1.95\%$; $g_2 = +2.15\%$
- B. $g_1 = +1.95\%$; $g_2 = -2.15\%$
- C. $g_1 = -0.51\%$; $g_2 = +0.46\%$
- D. $g_1 = +0.51\%$; $g_2 = -0.46\%$

17. Using the equal-tangent vertical curve data given in the sketch below, calculate the station and elevation for the PVI and the BVC of the curve.

A. Sta. of BVC = 72+03.50; elev. = -9.34	Sta. of PVI = 21+45.50; elev. = -2.36
B. Sta. of BVC = 72+03.50; elev. = -4.62	Sta. of PVI = 76+53.50; elev. = 2.36
C. Sta. of BVC = 72+03.50; elev. = 4.62	Sta. of PVI = 21+45.50; elev. = 2.36
E. Sta. of BVC = 72+03.50; elev. = 9.34	Sta. of PVI = 21+45.50; elev. = 2.36

18. An equal-tangent vertical curve has the following design data:

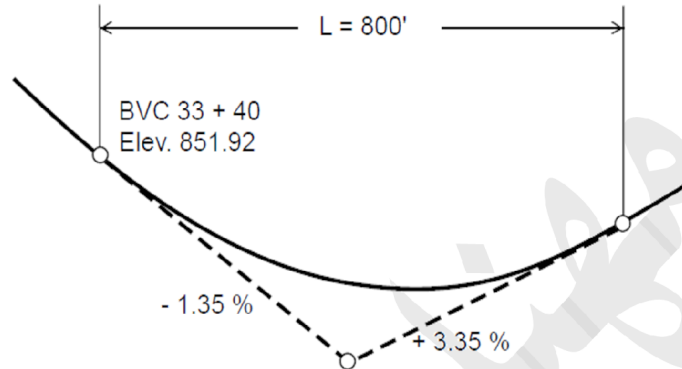
$g_1 = -3.65\%$; $g_2 = -0.30\%$; $L = 4$ sta.

What is the rate of change for this curve?

- A. +0.988% per full station

- B. - 0.988% per full station
- C. +0.838% per full station
- D. - 0.838% per full station

19. Using the design data for the equal-tangent vertical curve shown in the sketch below, calculate the station and elevation for the low point of the curve.

- A. Low point station = 35+65; elev. = 850.31
- B. Low point station = 35+70; elev. = 850.37
- C. Low point station = 35+70; elev. = 850.41
- D. Low point station = 35+90; elev. = 850.37

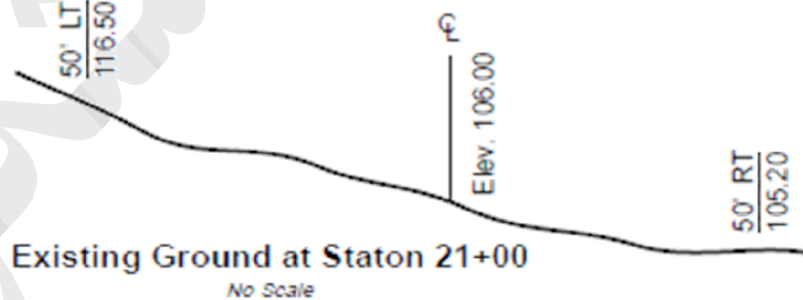
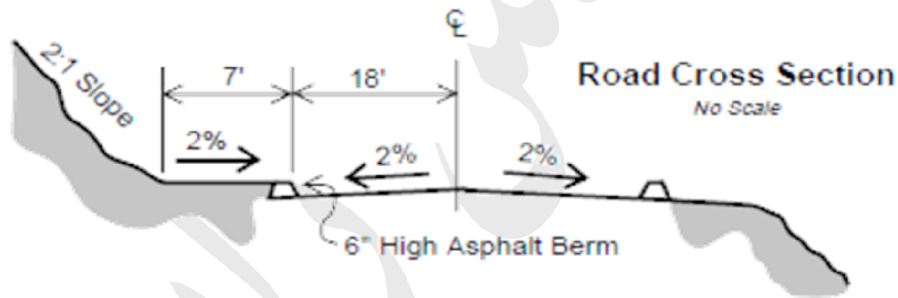
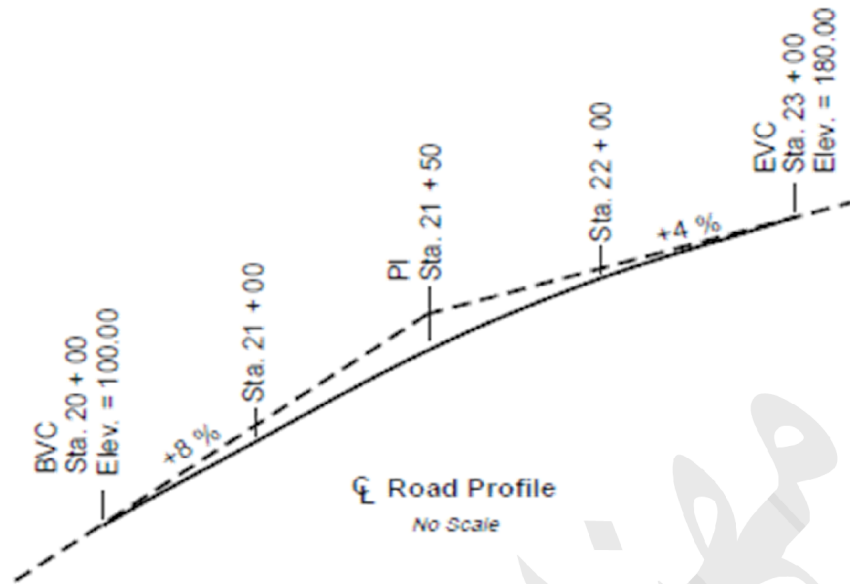
20. Problem A-6 1992 LS

A surveyor has been requested to set a slope stake at a five-ft offset as shown on the following data sheet. Place the slope stake for the daylight cut at Station 21+00. Assume the slope has a uniform grade between topo shots.

Requirements: Answer the following questions using the information provided on the data sheet.

- A. Determine the following for Station 21+00:
  1. Centerline elevation
  2. Hingepoint elevation (toe of 2:1 slope)
  3. Distance left from centerline for offset stake
- B. What specific information should be put on the stake to construct the daylight cut and toe of slope as required above?

NOTE: All units are in ft unless otherwise stated

21. Problem B-5 1991 LS

During the rough grading phase of construction, you discovered a 12-inch water pipe crossing the roadway at Station 18+50. The elevation on top of the pipe is 730.92 ft. You have communicated this information to the project engineer who has asked you to calculate and lay out an equal tangent vertical curve so that the top of pavement passes 36 in above the top of the water pipe with the following design elements:

Vertical curve beginning at Station 16+50 (Vertical Curve #2)

$$G_1 = +8.75\%$$

$$G_2 = -1.50\%$$

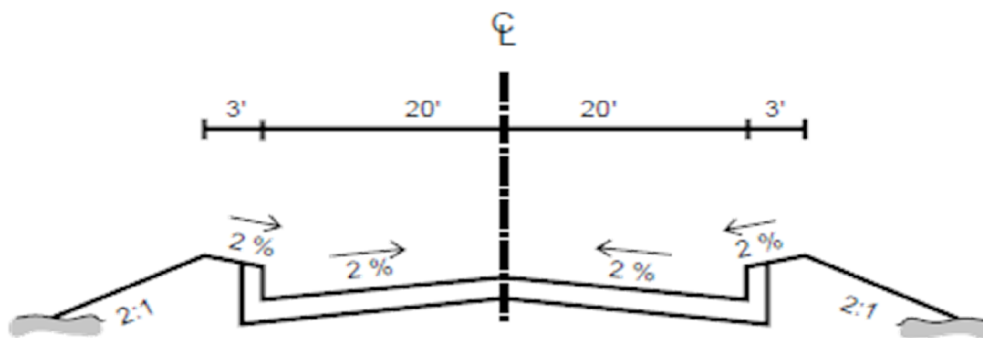
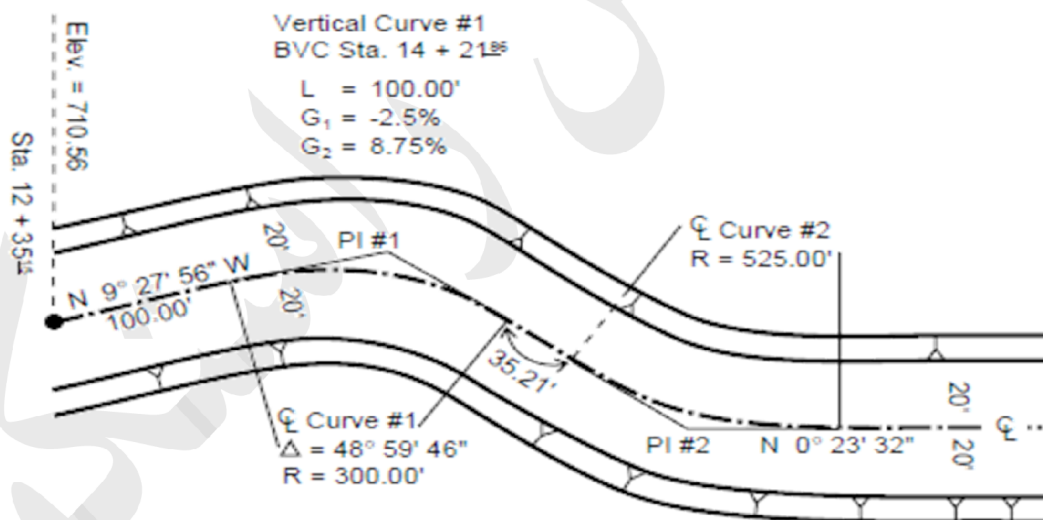
A drop inlet needs to be installed at the lowest possible elevation between the beginning and end of horizontal curve #1 along the flowline.

Required:

Show all work in completing the following requirements.

- A. Calculate the following elements of horizontal curve #1:
  1. Tangent
  2. Length
  3. EC Station
- B. Calculate the delta of horizontal curve #2.
- C. Calculate
  1. The station, and
  2. The elevation of the top of the drop inlet to be installed between the beginning and the end of horizontal curve #1.
- D. Calculate the following elements of the equal tangent vertical curve #2:
  1. Total length
  2. Point of Vertical Intersection Station
  3. Pavement elevation at the intersection of the centerline and the water pipe

Plan View of Future Roadway

Answer Key

3. B. (sta. 27+58.41)
  4. C. (3,743.88 ft)
  5. A. (+4.25%)
  6. C. (-10.92 ft)
  7. B. (an offset)
  8. B. (plane coordinate)
  9. A. (elevations)
  10. D. (2,738)
  11. C. (5.9 ft towards the centerline)
-
10. B. (147.12 ft)
  11. D. (23.94 ft)
  12. C. (1,105.25 ft)
  13. B. (119.68 ft)
  14. D. (the sta. of BC is 31+25.93; the sta. of EC is 37+07.48)
  15. A. (the deflection angle to sta. 10+80, is $04^{\circ} 24' 32''$)
  16. B. ($G1 = +1.95\%$; $G2 = -2.15\%$)
  17. B. (Sta. @ BVC = 72+03.50; elev. = -4.62)
(Sta. @ PVI = 76+53.50; elev. = 2.36)
  18. C. (+0.838% per full station)
  19. B. (sta. of "low point" = 35+70; elev. = 850.37)
  20. NOTE: By using graph paper, the reader may solve or check certain elements of this problem by plotting and scaling
-
- 20A. Calculation of the required elevations and offset distance:
1. Centerline grade of the road @ 21+00 by vertical curve computation: 107.33'
  2. Elevation at hinge point: 107.61'
  3. Distance out from centerline for daylight stake: $42.6' \pm 0.5'$

- 20B. 1. Indicate that stake is set five ft offset from daylight at top of slope.
 12. Indicate a 6' from begin daylight or 7' from offset stake.
 13. Indicate that the design slope is 2:1
 OR a cut of 6' out 12' from daylight
 OR a cut of 7' out 17' from offset stake.

21A. Given: $\Delta = 48^\circ 59' 46''$, $R = 300.00'$

1. $T = R \tan \frac{\Delta}{2} = (300.00) (\tan 24^\circ 29' 53'') = 136.71$

2. $L = 2\pi R \frac{\Delta}{360^\circ} = \frac{2\pi (300) 48^\circ 59' 46''}{360^\circ} = 256.54$

3. Station 12+35.15 (Station given)

$$\frac{1+00.00}{13+35.15} \quad (\text{Given tangent length to BC})$$

$$\frac{2+56.54}{15+91.69 \text{ EC}} \quad (\text{Length of arc})$$

21B. First tangent S $09^\circ 27' 56''$ E

First delta	+ $48^\circ 59' 46''$
Second tangent	S $39^\circ 31' 50''$ W
Second tangent	S $39^\circ 31' 50''$ W
Last tangent	-S $00^\circ 23' 32''$ W
Delta curve #2	$39^\circ 08' 18''$

21C

1. $l = \frac{g_1}{r}$

$$r = \frac{g_2 - g_1}{L} = \frac{8.75 - (-2.5)}{1} = 11.25$$

$$l = \frac{-2.5}{11.25} = 0.2222 \text{ station}$$

Given: BVC station 14+21.86

$$\text{station of lowest point} = \frac{+22.22}{14+44.08}$$

14. Elev. P = $\left(\frac{r}{2}\right) l_p^2 + g_1 (l_p) + \text{Elev}_{\text{BVC}} = \frac{11.25}{2} (.222^2) + (-2.5) (.222) + 705.89 = 705.61$

Elev. top inlet = $705.61 - (.02) (20) = 705.21$

21D

15. Data given for Vertical Curve #2

$g_1 = +8.75\%$ $g_2 = -1.50\%$ $\text{BVC}_{\text{sta.}} = 16+50$

Compute BVC #2 elev.:

$\text{PVC \#1 elev.} = (14+71.86 - 12+35.15)(-2.5\%) + 710.56 = 704.64$

$\text{BVC \#2 elev.} = (16+50.00 - 14+71.86)(8.75\%) + 784.64 = 720.23$

Elev. Required @ 18+50 = $730.92 + 3.00 + 0.40 = 734.32$

$$r = \frac{g_2 - g_1}{L}$$

$l = 2 \text{ stations}$

$$\text{elev.}_p \left(\frac{r}{2} \right) l^2_P + g1 (l_p) + \text{Elev}_{\text{BVC}} = 734.32 = \left(\frac{1}{2} \right) \left(\frac{-1.50 + 8.75}{L} \right) (2)^2 +$$

$$8.75(2) + 720.23$$

$$L = 6.01 \text{ sta. or round to } 600'$$

2. PIVC #2_{sta.} = 16+50 + 300' = 19+50

3. Existing pipe elev. 730.92

Plus 3.00

Plus crown (gutter to centerline) 3.00

Pavement centerline over top of pipe $\frac{0.40}{734.32}$

انواع قوس‌های اتصال کاربردی

Bloss Spiral

این نوع قوس اتصال دارای یک معادله سهمی درجه پنج می‌باشد. در این نوع قوس نسبت تغییرات طول به شعاع کوچک بوده و در نتیجه مقدار K بزرگتر از کلوئوئید خواهد بود و در نتیجه این خواص از این نوع قوس در طراحی خطوط راه آهن استفاده می‌شود.

$$K = \frac{1}{R \times L}$$

فرمول

زاویه مرکزی قوس اتصال پلُس:

$$\theta = \frac{l^3}{RL^2} - \frac{l^4}{2RL^3}$$

مقدار فاصله نقطه روی منحنی از نقطه مماس بر روی طول مماس:

$$X = L - \frac{L^3}{43.8261R^2} + \frac{L^5}{3696.63R^4}$$

مقدار فاصله نقطه روی منحنی از طول مماس:

$$Y = \frac{3L^2}{20R} - \frac{L^4}{363.175R^3}$$

Sinusoidal Curves

این منحنی دارای انحناء یکنواختی بوده و برای زوایای انحراف بین ۰ تا ۹۰ درجه مورد استفاده می‌باشد. به هر حال منحنی سینوسی به صورت گسترده مورد استفاده قرار نمی‌گیرد زیرا خیلی تندتر از منحنی‌های اتصال می‌باشد. و بنابراین به سختی پیاده می‌شود و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرمول

زاویه مرکزی قوس اتصال سینوسی:

$$\theta = \frac{l^2}{2RL} + \left(\frac{L}{4\pi^2 R} \right) \left[\cos \left(\frac{2\pi l}{L} \right) - 1 \right]$$

r شعاع انحناء برای هر نقطه بر روی قوس می‌باشد

$$r = \frac{2\pi LR}{2\pi l - L * \sin \left(\frac{2\pi l}{L} \right)}$$

Sine Half-Wavelength Diminishing Tangent Curve

نصف طول موج سینوسی کاهش یافته

این شکل از معادله ، معمولاً در ژاپن برای طراحی راه آهن استفاده می‌شود. این منحنی در مواقعی که نیاز به قوس با تغییر انحنای موثر برای زوایای انحراف کم دارید مفید است (به خصوص در مسیر وسایل دینامیکی)

فرمول

Sine Half-Wavelength Diminishing Tangent curves can be expressed as:

$$y = \frac{X^2}{R} \left[\frac{a^2}{4} - \frac{1}{2\pi^2} \{1 - \cos(a\pi)\} \right]$$

که در آن $a = \frac{x}{X}$ و x به ترتیب فاصله از شروع تا نقطه بر روی قوس و زاویه هر نقطه با طول مماس می‌باشد. و X مجموع طول‌ها تا پایان قوس می‌باشد. فاصله هر نقطه تا ابتدای قوس بر روی طول مماس می‌باشد.

$$X = L - \left(\frac{2\pi^2 - 9}{48\pi^2} \right) * \frac{L^3}{R^2} = L - 0.0226689447 \frac{L^3}{R^2}$$

مقدار فاصله نقطه روی منحنی از طول مماس:

Tangent offset distance at spiral-curve point from tangent-spiral point is:

$$Y = \left[\frac{1}{4} - \frac{1}{\pi^2} \right] * \frac{X^2}{R} = 0.14867881635766 \frac{X^2}{R}$$

Cubic Spiral (JP)

قوس اتصال مکعبی

این قوس اتصال را ژاپنی‌ها بر حسب نیازهایشان توسعه داده‌اند. و تقریبی از کلوئوئید می‌باشد که برای شرایطی که زاویه انحراف کوچک یا شعاع بزرگ باشد توسعه یافته و استفاده می‌شود.

فرمول

Cubic Spirals (JP) can be expressed as:

$$y = \frac{x^3}{6RX}$$

Where X = Tangent distance at spiral-curve point from tangent-spiral point

که در آن X

This formula can also be expressed as:

$$\tan(\theta_s) = \frac{x^2}{2RX}$$

که در آن θ زاویه مرکزی قوس اتصال می باشد. (که در شکل بعنوان i1 و i2 نشان داده شده)

Other key expressions:

Tangent distance at spiral-curve point from tangent-spiral point is:

$$X = L * \left[\frac{10}{10 + \tan(\theta_s)^2} \right]$$

Tangent offset distance at spiral-curve point from tangent-spiral point is:

$$TotalY = \frac{X^2}{6R}$$

Cubic Parabolas

قوس سهمی مکعبی

قوس سهمی مکعبی نسبت به قوس اتصال مکعبی با سرعت کمتری همگرا می شود و به همین دلیل از این قوس بیشتر نسبت به قوس اتصال مکعبی، در راه آهن و بزرگراهها استفاده می شود. در حالی که این قوس از دقت کمتری نسبت به قوس اتصال مکعبی برخوردار می باشد ولی بیشتر توسط مهندسين در راه آهن و بزرگراهها مورد استفاده قرار می گیرد زیرا به سادگی می توان در سیستم دکارتی بیان کرد و به راحتی آن را پیاده سازی نمود.

فرمول

When $\theta \rightarrow \text{zero} \rightarrow$ we can assume that $\cos \theta = 1$, then $x = l$.

Further, if we assume that $\sin \theta = \theta$, then

$x = l$ and $TotalX = (\text{approximately}) L$

Substituting this approximation helps us obtain the following equation:

$$y = \frac{x^3}{6RL}$$

All other parameters are the same as the clothoid spiral.

Minimum Radius of Cubic Parabola

The radius at any point on a cubic parabola is:

$$r = \frac{\sqrt{RL}}{\sqrt{2\sin\theta \cos^5\theta}}$$

A cubic parabola attains minimum r at:

$$\tan\theta = \frac{1}{\sqrt{5}}$$

$$r_{\min} = 1.39\sqrt{RL}$$

A cubic parabola radius decreases from *infinity* to $r_{\min} = 1.39\sqrt{RL}$ at 24 degrees, 5 minutes, 41 seconds and from then onwards starts to increase again. This makes cubic parabolas useless for deflections greater than 24 degrees.

Bi-Quadratic (Schramm) Spirals

قوس اتصال بی ای درجه دوم (اسکرام) دارای مقادیر کم شتاب عمودی است. آنها دارای دو سهمی درجه دوم که شعاع آن به عنوان تابعی از طول منحنی متفاوت است می باشند.

.Simple Curve Formula

Curvature of the first parabola:

$$\frac{1}{r} = \frac{2*l^2}{RL^2} \quad \text{for } \Rightarrow 0 \leq l \leq \frac{L}{2}$$

Curvature of the second parabola:

$$\frac{1}{r} = \frac{4*L*l - L^2 - 2*l^2}{RL^2} \quad \text{for } \Rightarrow \frac{L}{2} \leq l \leq L$$

This curve is specified by the user-defined length (L) of the transition curve.

Compound Curve Formulas

Curvature of the first parabola:

$$\frac{1}{r} = \frac{1}{r_1} + \frac{2*l^2}{L^2} \left(\frac{1}{R_2} - \frac{1}{R_1} \right) \quad \text{for } \Rightarrow 0 \leq l \leq \frac{L}{2}$$

Curvature of the second parabola:

$$\frac{1}{r} = \frac{1}{r_2} - \left(\frac{L-l}{L}\right)^2 * \left(\frac{1}{R_2} - \frac{1}{R_1}\right) \quad \text{for } \Rightarrow \frac{L}{2} \leq l \leq L$$

مهندسان دانشگاه